БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 171 (6606)
АВГУСТЫН 28
ПЯТНИЦА
1953 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар дүүргэлгэ промышленностиие ба хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар парти ба правительствын хараалhан шухала зорилгонуудые, советскэ арадай материальна ажана байдал саашадань hайжаруулха талаар хэмжээнүүдые бэелүүлгэдэ туhалха юм.

Российска Федерациин Гүрэнэй бюджет

Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй гурбадахи сесси үсэгэлдэр Москвада, Кремлёвско Ехэ Ордон соо нээгдэбэ. Сесси хадаа зүблэхэ зүйл баталhан, РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет тухай, Республикын 1951 ба 1952 онуудай бюджедэй дүүргэлтэ тухай элидхэл шагнаhан байна. Бюджетнэ комиссиин нэмэлтэ элидхэл тэрэшэлэн шагнагдаба.

СССР-эй Гүрэнэй бюджедэй гол хубинь болоhон Союзна республикануудай бюджедүүд социалистическэ арадай ажахые хүгжөөхэ ба эрид шууд дэбжүүлхэ ябадалда шэглүүлэгдэhэн, Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын политикые харуулна. Парти ба правительствые тойрон нигтаар жагсаhан Советскэ Союзай бүхы арадууд коммунизм байгуулгада, инаг Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ шэнэ амжалтануудые түйлаха гэhэн эрмэлзэлгээр сэдьхэл дүүрэнхэй байна.

Промышленностиин ба Хүдөө ажахын талаар хойшолуулашагүй шухала зорилгонууд, арадай материальна ажана байдалые саашадань hайжаруулха талаар хэмжээнүүд hая болоhон СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сесси дээрэ тон тодорхойгоор харуулагдаhан ба баримталан үндэhэлэгдэhэн байна.

Амгалан зохёон байгуулгын арюун ехэ зорилгонуудаар зоригжоhон Советскэ Союзай ажалшад табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Арад олониитын творческо үүсхэл орон дотор үдэр бүри улам ехээр гаргагдана, хүдэлмэришэдэй, колхозно таряашадай, интеллигенциин ажалай эдэбхи ургана. СССР-эй арадуудай хани барисаан, тэдэнэй морально-политическэ нэгэдэл улам ехээр бэхижэнэ. Советскэ Союзай ахадүү бүхы арадуудтай хамтадаа, РСФСР-эй арадууд социалистическэ экономикын ба культурын шэнэ хүсэн түгэлдэр дэбжэлтын түлөө, ажалшадай материальна ажана байдал саашадань hайжаруулха ябадал хангаха гэhэн манай гол зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэнэ.

Российска Федераци хадаа адли тэгшэ эрхэтэй союзна советскэ республикануудай дунда түрүүшынхинь мүн. Советскэ Союзай территориин дүрбэнэй гурбан хубиhаа үлүүниинь, хүн зоной хахадhаа үлүүниинь тэрэнэй хубида хүртэнэ. Российска Федерациин уужам дэлгэр дайда газарта манай хүндэ индустриин асари ехэ центрнүүд, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин томо предприятинууд байдаг юм. Манай орондо үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы ороohото культурануудай гурбанай хоёр хуби шахуунь тэрэнэй газар дээрэ ургуулагдана. РСФСР-тэ республиканска ба нютагай хүгжэл ехэтэй промышленность, hуралсалай, научна, санитарно-эмнэлгын ба культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай үргэн ехэ сеть бии юм.

РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет республикын үйлэдбэриин хүсэнүүдые саашадань хүгжөөхэ, ажалшадай ажабайдалай хэмжээ дээшэлүүлхэ ябадалда зорюулагдана. Промышленность, хүдөө ажахы ба экономикын бусад hалбаринуудые финансировалгада, социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта энэ жэл соо 51,9 миллиард түхэриг гэхэ гү, али республикын бюджедэй бүхы мүнгэнэй арбанай юhэн хубиhаа үлүүниинь hомологдоно.

Бүхы зүйлэй орошонуудhаа, энэ жэлдэ республикын арадай ажахыда гаргаха гаргашанууд үнгэрhэн жэлэйхитэй сасуулхада хоёр миллиард гаран түхэригөөр ехэ болохо ба ниитэ дээрээ 19 миллиард гаран түхэриг болохо байна. Энэ мүнгэн зөөри республиканска ба нютагай промышленностиие, хүдөө ажахые, гэр байрын-коммунальна ажахы ба транспортын саашанхи хүгжэлтэ хангаха байна. РСФСР-эй республиканска, нютагай ба кооперативна промышленность хүн зондо хэрэгтэй эд бараа үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ. Республикын промышленностиие, мүн хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар гаргашануудые ехэ болголго арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүри ехээр үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ талаар парти ба правительствын табиhан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ туhалха байна.

РСФСР-эй ажахын бүхы hалбаринуудта капитальна хүдэлмэринүүдэй үргэн программа бэелүүлэгдэнэ. Эдэ зорилгонуудта энэ жэл соо 7,8 миллиард түхэриг гаргашалагдаха байна. Шэнэ фабриканууд, заводууд, коммунальна предприятинуудые барихын хажуугаар, гэрнүүдэй, hургуулинуудай, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай, үхибүүдэй садуудай, яслинуудай, кинотеатрнуудай, культурно-ажаhуудалай бусад эмхи зургаануудай ехэ барилга хараалагдаа. Энэ оной түрүүшын хахадта гэр байрын барилгада РСФСР-эй министерствонүүдэй ба нютагай Соведүүдэй капитальна вложенинүүд үнгэрhэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 22 процентээр ургаба.

Республикын гүрэнэй бюджедэй мүнгэнэй гол хубинь—41 миллиард шахуу түхэриг социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта hомологдоно. Гэгээрэлдэ, элүүрые хамгаалгада ба физическэ культурада, социальна страховани ба социальна хангалгада зорюулагдаhан угаа ехэ гаргашанууд хадаа Коммунистическэ парти болон Советскэ правительство манай ороной ажалшадай саг үргэлжэ ургажа байгаа материальна ба культурна эрилтэнүүдые эгээн ехээр хангаха тухай угаа ехэ анхарал оролдолго гаргана гэжэ дахин дахин гэршэлнэ.

РСФСР-эй хизаарнуудай, областьнуудай ба автономно республиканудай бюджедүүд жэлhээ жэлдэ ургана. Дайнай урда тээ байhантай сасуулхада, эдэ бюджедүүдэй хэмжээн энэ жэлдэ хоёр дахинhаа үлүүгээр ургаба. Хизаарнуудай, областьнуудай ба автономно республиканудай бюджедүүдэй ниитэ хэмжээнэй табанай хоёр хубинь хүдөөгэй хүн зоной шухала эрилтэнүүдые хангалгада ехэ үүргэ дүүргэдэг районно ба сельскэ бюджедүүд болоно.

Социалистическэ ажахыhаа орохо доходуудай ехэ бололго ба хүн зонhоо мүнгэ оролгые багадхалга бүхы советскэ гүрэнэй ба союзна республика бүхэнэй бюджедэй онсо шэнжэ шанарынь болоно. Энэ жэлдэ манай ороной ажалшад өөhэдынгөө хубиин доходуудhаа СССР-эй Гүрэнэй бюджедтэ налогууд ба татабаринуудаар, мүн урьhаламжа захилгаар үнгэрhэн жэлэйхидэ орходоо 21 миллиард түхэриг мүнгэ багаар оруулха байhаниинь мэдээжэ. Хүн зонhоо мүнгэ зөөри оролгын хороогдоhон ябадал РСФСР-эй бюджедтэшье харагдана. Хүдөө ажахын налог тухай СССР-эй Верховно Соведэй баталан абаhан шэнэ Хуулитай зохилдуулан, энэ налогой ниитэ сумма энэ жэлдэ гансахан Российска Федерацида 2 миллиард 400 миллион түхэригөөр гү, али үнгэрhэн жэлэйхидэ орходоо 44,6 процентээр бага болгогдохо байна.

Экономико ба культурые хүгжөөхэ хэрэгтэ амжалтануудай түйлагдаhан байбашье, Российска Федерациин гүрэнэй ба ажахын организацинуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд үсөөн бэшэ байна. Үйлэдбэриин түсэбүүдые, мүн продукциин өөрынь үнэ химдаруулха талаар даалгабаринуудые дүүргэдэггүй предприятинууд, тэрээнhээ байха промышленностиин бүхэли hалбаринууд республикада бии юм. Республиканска ба нютагай промышленностиин олохон фабриканууд ба заводууд муу шанартай зүйлнүүдые бүтээн гаргажа үргэлжэлhөөр. Республикын зарим районуудта нютагай түүхэй эдээр товарнуудые бүтээн гаргалгада анхарал багаар хандуулагдана.

РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ тэмдэглэгдэhэн иимэнүүд дутагдалнууд зайсуулагдаха ёhотой. Республикын гүрэнэй аппарадай, предприятинуудай ба ажахын организацинуудай хүдэлмэриие hайжаруулха, дотоодын резервнүүдые бүрин элсүүлхэ, арадай ажахын бүхы hалбаринуудта алмалтын гурим нарин шангаар сахиха шухала.

РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар дүүргэлгэ промышленностиие ба хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар парти ба правительствын хараалhан шухала зорилгонуудые, советскэ арадай материальна ажана байдал саашадань hайжаруулха талаар хэмжээнүүдые бэелүүлгэдэ туhалха юм.

(«Правдын» августын 26-най түрүү бэшэгhээ).

РСФСР-эй Верховно Соведэй заседанинууд

РСФСР-эй Верховно Соведэй 1953 оной августын 25-най заседани тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Августын 25-най үдэшын 7 часта, Кремльдэ, Кремлёвско Ехэ Ордон соо РСФСР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси нээгдэбэ.

Сессиие РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Л. Н. Соловьев** нээбэ.

РСФСР-эй Верховно Совет депутадуудайнь гаража ошоhон hунгуулиин табан округуудhаа РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта шэнээр hунгагдагшадай түлөөлэлгэнүүдые шалгаhанай дүнгүүд тухай Мандатна комиссиин Түрүүлэгшэ депутат **И. Т. Гришинэй** элидхэл шагнаба.

Верховно Совет депутат **В. Н. Пономаревой** дурадхалаар Мандатна комиссиин элидхэл тушаа иимэ тогтоол баталан абаба:

«Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй тогтоохонь:

1. РСФСР-эй Верховно Соведэй Мандатна комиссиин элидхэлые баталха.

2. Һунгуулиин Сковородинска № 184 округhоо ба hунгуулиин Сталинска № 495 округhоо 1952 оной июниин 15-да, hунгуулиин Ломоносовско № 92 округhоо ба hунгуулиин Рославльска № 579 округhоо 1952 оной октябриин 26-да, hунгуулиин Енисейскэ № 142 округhоо 1953 оной февралиин 22-то Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй депутатуудта hунгагдагшадай түлөөлэлгэнүүдые зүб гэжэ тоолохо».

Сессиин үзэмжэдэ доро дурсагдаhан асуудалнууд табигдана гэжэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Л. Н. Соловьев** мэдээсэнэ:

1. Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын 1953 оной гүрэнэй бюджедые, РСФСР-эй 1951 ба 1952 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоое баталалга.

Асуудалые РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет оруулна.

2. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга.

Асуудалые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум оруулна.

Депутат **Н. И. Бобровниковой** дурадхалаар Верховно Совет эдэ асуудалнуудые сессиин хэлсэхэ зүйлдэ нэгэн hаналаар оруулна.

Удаань Түрүүлэгшэ РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет тухай, РСФСР-эй 1951 ба 1952 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай элидхэл хэхыень РСФСР-эй финансын Министр **И. И. Фадеевтэ** үгэ үгэнэ.

Нүхэр Фадеевэй элидхэлэй hүүлээр Верховно Совет РСФСР-эй Верховно Соведэй Бюджетнэ комиссиин Түрүүлэгшэ депутат **С. П. Афанасьевай** нэмэлтэ элидхэл шагнаба.

Энээгээр РСФСР-эй Верховно Соведэй түрүүшын заседани хаагдана.

РСФСР-эй Верховно Соведэй 1953 оной августын 23-най заседани тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

УГЛӨӨНЭЙ ЗАСЕДАНИ

Августын 26-най үглөөнэй 11 часта Кремльдэ, Кремлёвско Ехэ Ордон соо РСФСР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи заседани болобо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Л. Н. Соловьев** түрүүлэгшээр hууба.

Зүблэхэ зүйл—РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет тухай, РСФСР-эй 1951 ба 1952 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ.

Депутат **А. П. Волков** (Люберецкэ округ, Московско область), депутат **И. С. Панькин** (Михайловска округ, Сталинградска область), депутат **Д. С. Полянский** (Джанкойско округ) Крымскэ область), депутат **Н. Н. Коровецкая** (Ливенскэ округ, Орловско область), нүхэр **Н. Е. Чесноков** (РСФСР-эй Нютагай ба түлишын промышленностиин министр), депутат **С. Н. Низамов** (Бугульминска округ, Татарска АССР), депутат **Г. А. Бездомов** (Полтавска округ, Челябинска область), депутат **А. Т. Щепликов** (Зубцовско округ, Калининска область), нүхэр **В. С. Степанов** (РСФСР-эй Элүүрые хамгаалгын министр), депутат **М. Н. Шунько** (Кемеровско-Руднична округ, Кемеровскэ область), депутат **К. В. Степанова** (Ярославска хүдөөгэй округ, Ярославска область), депутат **Г. Ц. Цыденжапов** (Прибайкальска округ, Бурят-Монголой АССР) гэгшэд үгэ хэлэhэн байна.

Энээгээр РСФСР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи заседани хаагдаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй 1953 оной августын 26-най заседани тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

УДЭШЫН ЗАСЕДАНИ

Августын 26-най үдэшын 6 часта Кремльдэ, Кремлёвско Ехэ Ордон соо РСФСР-эй Верховно Соведэй гурбадахи заседани болобо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Л. Н. Соловьев** түрүүлэгшээр hууба.

Заседани дээрэ РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет тухай, РСФСР-эй 1951 ба 1952 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ үргэлжэлөө.

Депутат **Н. Д. Казьмин** (Ломоносовско округ, Ленинградска область), депутат **П. М. Хатанзейский** (Архангельска-Приморско округ, Архангельска область), депутат **П. В. Сурин** (Кировскэ округ, Куйбышев город), депутат **З. В. Миронова** (Сущевскэ округ, Москва город), депутат **Н. Г. Калин** (Сокольско округ, Вологодско область), депутат **И. А. Каиров** (Похвистневскэ округ, Куйбышевска область), депутат **М. М. Романова** (Вурнарска округ, Чувашска АССР), депутат **С. К. Ламакин** (Калининска округ, Калининска область), депутат **В. Я. Чуватов** (Рузаевска округ, Мордовско АССР) гэгшэд үгэ хэлээ.

Энээгээр РСФСР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи заседани хаагдаhан байна.

РСФСР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси

Августын 25-да Москвада, Кремлевско Ехэ Ордон соо Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй гурбадахи сесси нээгдэбэ.

Сесси болбол өөрынгөө хүдэлмэриие советскэ арадай политическэ ба ажалай эдэбхиин түйлай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда захалба. КПСС-эй XIX съездын ба hаяхан болоhон СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон советскэ хүнүүд өөhэдынгөө социалистическэ Эсэгэ ороной арадай ажахын ба культурын бүхы hалбаринуудые саашадань хүгжөөлгын, ажалшадай материальна ажана байдалые улам hайжаруулгын түйлай ехэ программые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Агууехэ ород арадай ба РСФСР дотор ажаhуудаг бусад арадуудай түлөөлэгшэд-депутадууд Советскэ Союзай тэгшэ эрхэтэ ахадүү республиканудай дунда түрүүшынхинь болоhон Российска Федерациин заха хизаар бүхэнhөө Москва ерээ.

Сесси дээрэ олон тоото айлшад—московско предприятинуудай новаторнууд, эрдэмтэд, литература ба искусствын ажал-ябуулагшад, Советскэ Армиин сэрэгшэд байлсана.

Правительственна ложонуудта РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, министрнүүд hууна. Ложонуудта — Москвада байгаа посольствонууд болон миссинүүдэй толгойлогшод, советскэ болон гадаадын журналистнууд hуунад.

Үдэшын долоон час. РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Л. М. Соловьев**, РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор депутадууд **К. М. Абдуллина, М. З. Азизов, А. С. Борисенко, А. А. Ильюшин, Н. А. Муравьева, И. В. Окунев, Е. И. Третьякова** гэгшэд Түрүүлэгшын столой саана hууринуудые эзэлнэ.

Нүхэд **Г. М. Маленков, В. М. Молотов, Н. С. Хрушев, К. Е. Ворошилов, Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, А. И. Микоян, М. З. Сабуров, М. Г. Первухин, П. К. Пономаренко, М. А. Суслов, П. Н. Поспелов, Н. Н. Шаталин** гэгшэдэй правительственна ложонуудта ерэхэдэнь тэндэ байлсагшад тэдэниие нэрьемэ, үни удаан альгаташалгаар угтана.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Л. Н. Соловьев** РСФСР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сессиие нээгдэhэндэ соносхоно. Тэрэ хадаа элидхэл хэхынь тула РСФСР-эй Верховно Соведэй Мандатна комиссиин Түрүүлэгшэ депутат **И. Т. Гришиндэ** үгэ үгэнэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи ба гурбадахи сессинүүдэй хоорондохи болзор соо депутадуудайнь гаража ошоhон hунгуулиин табан округууд дотор hунгалтанууд үнгэргэгдөө гэжэ депутат Гришин мэдээсэнэ. Һунгалтанууд хадаа хүн зоной патриотическа ехэ дэбжэлтын ба политическэ үндэр эдэбхиин оршон байдалда үнгэргэгдөө гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ. Һунгагшад болбол коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө нэгэн hаналаар голосовалаа. Һунгуулиин бүхы табан округуудта депутадуудые hунгалга РСФСР-эй Конституцитай ба РСФСР-эй Верховно Соведтэ hунгаха hунгалтанууд тухай Дүримтэй гүйсэд зохилдуулагдан үнгэргэгдөө.

Депутадуудаар hунгагдаа гэбэл: Амурска областиин hунгуулиин Сковородинска № 184 округhоо **А. И. Собенин**, Ростов-на Дону городой hунгуулиин Сталинска № 495 округhоо **Н. А. Шердаков**, Ленинградска областиин hунгуулиин Ломоносовско № 92 округhоо **Н. Д. Казьмин**, Смоленскэ областиин hунгуулиин Рославльска № 579 округhоо **К. П. Адащенков**, Красноярска хизаарай hунгуулиин Енисейскэ № 142 округhоо **А. И. Крапивин** гэгшэд hунгагдаhан байна.

Верховно Совет hунгагдаhан бухы депутадуудай түлөөлэлгэнүүдые зүб гэжэ тоолохо тухай Мандатна комиссиин элидхэлые депутат **В. Н. Пономарёвой** дурадхалаар нэгэн hаналаар батална.

Верховно Совет сессиин хэлсэхэ иимэ зүйлнүүдые батална:

1. РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедые, РСФСР-эй 1951 ба 1952 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоое баталалга.

2. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга.

РСФСР-эй финансын Министр депутат **И. И. Фадеевтэ** элидхэлэй үгэ үгтэнэ.

— Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй гурбадахи сесси, — гэжэ тэрэ хэлэнэ, — манай ороной экономическа ба культурна шэнэ хүсэтэ дэбжэлтын оршон байдалда, советскэ гүрэнэй ба тэрээнэй уласхоорондын нэрэ хүндын улам ехээр бэхижэлгын оршон байдалда үнгэргэгдэжэ байна. Советскэ Социалистическэ гүрэн экономико ба культураяа саашадань дэбжүүлгын, ажалшадай материальна ажабайдалые хэлбэришэгүйгөөр hайжаруулгын асари ехэ программые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

РСФСР-эй 1951 ба 1952 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтын дүнгүүдые харуулха зуураа, элидхэлшэ болбол Российска Федерациин арадууд социалистическэ экономико болон культурые хүгжөөлгэдэ бүхы ахадүү арадуудтай хамта ехэхэн амжалтануудые түйлаа гэжэ тэмдэглээ.

Эдэ амжалтанууд республикын Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ дотор харагдана гэжэ депутат Фадеев хэлэнэ. Тус бюджет 1951 ондо доходой талаар 102,9 процент, 1952 ондо — 100,6 процент дүүргэгдээ.

РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет 57.552,2 миллион түхэриг байхаар, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 3.292,4 миллион түхэригөөр ехэ болохоор сессиин баталамжада табигдана. Бюджедээр хараалагдаhан hомололгонууд республиканска ба нютагай промышленностиин, хүдөө ажахын, гэр байрын-коммунальна ажахын, арадай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын саашанхи хүгжэлтые зохихо мүнгэ зөөреэр хангаха байна.

— Бюджедые дүүргэхын тулада республикын гүрэнэй аппарадай, предприятинуудай, ажахын организацинуудай хүдэлмэриин шанарые hайжаруулха, бии байгаа резервнүүдые элсүүлхэ, арадай ажахын бүхы hалбаринуудта арьбалалтын журамые тон наринаар сахиха шухала гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ.

— РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар бэелүүлгэ хадаа,— гэжэ депутат Фадеев элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлэнэ, — хүн зоной ажабайдалай хэмжээе hайжаруулха зорилгоор промышленностиие ба хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ба правительствын табиhан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ туhалха байна.

Бюджетнэ комиссиин Түрүүлэгшэ депутат **С. П. Афанасьев** нэмэлтэ элидхэл хэбэ. Тэрэ хадаа ажахын ба культурна байгуулалтада манай ороной түйлаhан ехэ амжалтанууд республикын 1951 ба 1952 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтын дүнгүүд дотор эли тодоор харагдана гэжэ хэлээд, РСФСР-эй 1951 ба 1952 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоое хубилалтагүйгөөр баталха гэhэн дурадхал оруулна.

Бюджетнэ комисси болбол доходуудайнь гаргашануудhаа үлүү байха хэрэгтэ зорюулхын тула республикын Гүрэнэй бюджедые 88,4 миллион түхэригөөр нэмээжэ баталха гэhэн дурадхал оруулба.

Бюджетнэ комиссиин нэмэлтэ элидхэлэй hүүлээр РСФСР-эй Верховно Соведэй түрүүшын заседани дүүрэнэ. Удаадахи заседани августын 26-най үглөөнэй 11 часта болохо байна. (ТАСС).

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба РСФСР-эй 1951 ба 1952 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай

РСФСР-эй финансын Министр депутат И. И. ФАДЕЕВЭЙ элидхэл

Нүхэд депутадууд! Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй гурбадахи сесси манай ороной экономическа ба культурна хүсэн түгэлдэр шэнэ дэбжэлтын оршон байдалда, Советскэ гүрэнэй ба тэрэнэй уласхоорондын нэрэ хүндын улам ехээр бэхижэлгын оршон байдалда боложо байна.

Советскэ Социалистическэ гүрэн экономико ба культурые саашадань дэбжүүлхэ, ажалшадай материальна ажана байдалые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ асари ехэ программые амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Һая болоһон Советскэ Социалистическэ Республиканууудай Союзай Верховно Соведэй табадахи сесси манай орондо асари ехэ удхашанартай шиидхэбэринүүдые баталан абаа.

Советскэ арад СССР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба худөө ажахын налог тухай СССР-эй Верховно Соведэй сессээр абтаһан Хуулинуудые ехэ хангалтатайгаар угтаба, Эхэ оронойгоо экономическа хүсэ шадалай тодо гэршэ мүн гэжэ эдэ Хуулинуудые үнэн зүбөөр сэгнэбэ.

СССР-эй Гүрэнэй шэнэ бюджет ба худөө ажахын налог тухай Хуулинууд арад зоной шухалын шухала интересүүдтэ харюусана, социалистическэ худөө ажахын хүгжэлтэ ба хэлбэришэгүй дэбжэлтэ тухай, ажалшадай материальна ажана байдалые саашадань бүхы хэмжээгээр һайжаруулха тухай Коммунистическэ партиин ба Советскэ Правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгые харуулна.

Советскэ Гүрэнэй бюджет амгалан байгуулалтын бюджет мүн. Тэрэ хадаа Советскэ гүрэнэй эб найрамдалда дуратай байдаг тухай тон элеэр гэршэлнэ, тиин энэнь бүгэдээрэй һайшаалаар тус бюджедэй ходоо угтагдаг байһан шалтагаануудай нэгэниинь мүн.

СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Маленков Советскэ гүрэнэй дотоодын болон гадаадын политикые, промышленностиин ба худөө ажахын талаар хойшолуулагдашагүй зорилгонуудые тайлбарилһан, бүхы талаһаань баримталан харуулһан байна. Тэдэ зорилгонуудые шиидхэлгэ хадаа хүдэлмэришэдэй, колхозниингудай, интеллигенциин, бүхы советскэ хүнүүдэй саг үргэлжэ ургажа байгаа материальна ба культурна эрилтэнүүдые эгээн ехээр хангаха зорилго — манай гол зорилго бүрин амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга үгэхэ юм.

Агуу ехэ эдэ зорилгонуудаар зоригжоһон Советскэ Союзай ажалшад табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Хүдэлмэришэдэй, колхозно тариашадай, интеллигенциин ажалай эдэбхи орон доторой үдэрһөө үдэртэ ургана, СССР-эй арадуудай хани барисаан, тэдэнэй морально-политическэ нэгэдэл улам бэхижэнэ.

Коммунистическэ партиин, тэрэнэй Центральна Комитедые ба Советскэ Правительствые тойрон нигтаар жагсаһан советскэ арад коммунистическэ обществые байгуулха замаар урагшаа бата алхамаар, этигэл найдабаритайгаар ябана.

РСФСР-эй 1951 ба 1952 онуудай Гүрэнэй бюджедые дүүргэлгын дүнгүүд

Нүхэд депутадууд! Советскэ Союзай ахадүү бүхы арадуудтай хамтадаа манай Российска Республикын арадууд социалистическэ экономико ба культурые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаа.

1951, 1952 онуудта, мүн 1953 оной түрүүшын хахад жэлдэ республиканска ба нютагай промышленность валовой продукци бүтээн гаргаха түсэбүүдые үлүүлэн дүүргээ. Промышленна предприятинуудта үйлэдбэриие эмхидхэлгэ саг үргэлжэ һайжарна, техникээр хангалгань улам ехэ болоно, хүдэлмэришэдэй культурна хэмжээн ургана; энээнэй үндэһөөр ажалай бүтээсэ дээшэлнэ, продукциин өөрынь үнэ химдарна. Арадай ажахын бусад һалбаринуудташье арадай ажахын түсэбэй даалгабаринууд амжалтатайгаар дүүргэгдээ.

Культурна байгуулалтын талаар ехэ амжалтанууд туйлагдаба. Долоон жэлэй ба дунда һуралсалые хүгжөөлгэтэй дашарамдуулан, һургуулинуудай 5—10 классуудта һурагшадай тоо нилээд ехээр олошорбо. Дээдэ ба дунда тусхай һургуулинуудта студентнүүдэй тоо тэрэшэлэн ургаба. Городуудта ба тосхонуудта библиотекэнүүдэй, клубуудай ба культурна бусад эмхи зургаануудай сеть үргэдхэгдөө. Хүн зониие медицинскэ талаар хангалга һайжарба.

Манай Республикын ажахын байгуулалтада туйлагдаһан амжалтанууд РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедые дүүргэлтэ дотор харагдана. 1951 ондо Гүрэнэй бюджет доходой талаар 55.821,0 миллион түхэриг гү, али 102,9 процент, гаргашын талаар —54.830,4 миллион түхэриг гү, али 101,3 процент дүүргэгдэбэ. 1952 ондо доходууд 54.769,0 миллион түхэриг, тайлбарилан хэлэхэдэ, сэнгүүдэй химдарһые хараадаа абажа, түсэбтэй сасуулбал 100,6 процент хэмжээтэйгээр оробо, гаргашанууд 54.259,8 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр гү, али 99,9 процентээр бэелүүлэгдэбэ. Үйлэдбэриин үргэн болоһон, продукциин өөрынь үнын химдарһан, социалистическэ нөөсэлгын ургаһан ябадалтай дашарамдан, гүрэнэй предприятинууд ба ажахын организацинуудай олзоһоо орохо отчисленинүүдээр бюджедэй доходууд нилээд ехэ болоо. Доходуудай энэ оролгоор 1952 ондо бюджедтэ 11.296,9 миллион түхэриг — 1951 онойхидо орходоо 1.973,1 миллион түхэриг ехээр ороһон байна.

1951 ба 1952 онуудта бюджедһээ республикын арадай ажахыда 21.088,6 миллион түхэриг оруулагдаа, социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта 76.128,7 миллион түхэриг гаргашалагдаа.

Гүрэнэй бюджет ажахые, культурые хүгжөөхэ талаар Республикын арадай ажахын түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые финансировалга хангаһан, ажалшадай ажана байдалай дээшэлэлтэдэ туһалһан байна.

РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет

РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет 57.552,2 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр, үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада 3.292,4 миллион түхэригөөр ехэ болгогдон, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведээр РСФСР-эй Верховно Соведэй мүнөөнэй сессиин баталамжада табигдана.

Бюджедые зохёоходоо РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет болбол арадай ажахын түсэбые хүтэлбэри болгоһон ба советскэ арадай ажана байдалые саашадань дээшэлүүлхэ ябадалда шэглүүлэгдэһэн Правительствын тон шухала хэмжээ-ябуулгануудые эшэ үндэһэ болгоһон байна.

РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет республиканска ба нютагай промышленностиин, худөө ажахын, гэр байрын-коммунальна ажахын, арадай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын саашанхи хүгжэлтые хэрэгтэй мүнгэн зөөреэр хангана.

РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедэй доходууд

Гүрэнэй предприятинуудай ба ажахын организацинуудай олзоһоо, эрьесын налогһоо орохо оролгоор промышленностиин ба арадай ажахын бусад һалбаринуудай түлэбэринүүд республикын бюджедэй доходуудай гол хубинь болоно. Эдэ түлэбэринүүд 1953 ондо 28.362,9 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр тогтоогдоо. 1952 онойхитой сасуулхада, тэдэнэр 9,889,3 миллион түхэригөөр ехэ болгогдоно, бюджедтэ тэдэнэй удельнэ хэмжээн 1952 ондо 33,7 процент байһанаа 1953 ондо 49,3 процент хүрэтэр ургана.

Гүрэнэй предприятинуудай ба ажахын организацинуудай олзоһоо орохо оролго 12.363,5 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр—үнгэрһэн жэлэйхиһээ 1066,6 миллион түхэриг ехээр проектировалэгдээ. Олзоһоо оролгын ургалтань 1953 ондо үйлэдбэриие ехэ болгохо, эд товарай эрьесые үргэдхэхэ, продукциин өөрынь үные химдаруулха, гүрэнэй предприятинуудые ба ажахын организацинуудые жэгдэ һайнаар ажаллуулха ябадалһаа эшэ үндэһэтэй байна.

Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд олзоһоо орохо оролгоор нилээд ехэ хэмжээтэй мүнгэ оруулха ёһотой юм. Эдэ предприятинуудһаа бүхы дээрээ 5510,8 миллион түхэриг гү, али 1952 онойхидо орходоо 1 420,5 түхэриг ехээр орохо ёһотой. Коммунальна предприятинуудай түлэбэринүүд 2191,3 миллион түхэриг, РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министерствын предприятинуудай түлэбэринүүд—1534,2 миллион түхэриг болохо.

Эрьесын налогһоо орохо оролго бюджедтэ удельнэ ехэ хэмжээтэй байха юм, тэдэнэр 15.999,4 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр хараалагдаа. Энэ налог тушаа түсэб республикада 1953 ондо 176.247,0 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр баталагдаба, тэрээнһээ 160.247,6 миллион түхэригынь союзна бюджедтэ оруулагдаха байна. РСФСР-эй территори дээрэ эрьесын налогой саг соогоо, бүрин гүйсэдөөр орохо ябадалһаа республиканска ба нютагай, мүн ниитэсоюзна гүрэнэй предприятинуудые финансировалга дулдыдаха юм.

Олзоһоо ба эрьесын налогһоо орохо оролгоһоо гадна, гүрэнэй ба кооперативна предприятинууд, организацинууд ажахыһаа 8185,0 миллион түхэриг хэмжээтэй бусад түлэбэринүүдые бюджедтэ оруулха ёһотой байна.

1953 ондо социалистическэ ажахыһаа орохо доходуудай горьтойгоор ехэ болоходо, хүн зонһоо мүнгэ оролго бага болгогдоно. Гүрэнэй урьһаламжануудһаа орохо оролго бюджедтэ 3706,2 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр — 1952 онойхидо орходоо 5976,6 миллион түхэриг багаар хараалагдаба. Хүн зонһоо абтадаг гүрэнэй налогуудһаа орохо оролго 8305,9 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр хараалагдаба. СССР-эй Верховно Соведээр баталан абтаһан худөө ажахын налог тухай шэнэ Хуулиин ёһоор, энэ налогой ниитэ сумма РСФСР-тэ энэ жэлдэ 2 миллиард 400 миллион түхэригөөр бага болгогдохо юм. Ерэхэ 1954 ондо худөө ажахын налогой хэмжээн 1952 онойхитой сасуулхада 2,5 дахинһаа үлүүгээр бага болгогдохо юм. Худөө ажахын налог тухай шэнэ Хуули колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлхэ, худөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, колхозниигуудай олзо доходуудые дээшэлүүлхэ ябадалда туһалха байна.

Бюджедтэ доходуудай саг соогоо, бүрин гүйсэдөөр оролго хангахын тулада предприяти бүхэн эрхим шанартай продукциие тогтоогдоһон ассортиментээрнь бүтээн гаргаха талаар үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэхэ, продукциин өөрын үнэ химдаруулха талаар даалгабаринуудые дүүргэхэ, ажахын расчёдые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, мүнгэн ба материальна хэрэгсэлнүүдые ашаглахадаа нарин шанга алмалта хэхэ хэрэгтэй болоно.

РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджедэй гаргашанууд

РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедэй гол гаргашанууд хадаа промышленностиие, худөө ажахые ба арадай ажахын бусад һалбаринуудые финансировалгада, социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта зорюулагдаһан гаргашанууд болоно. 1953 ондо эдэ зүйлнүүдтэ 51.917,3 миллион түхэриг гү, али республикын бюджедэй бүхы мүнгэ хэрэгсэлнүүдэй арбанай 9 хубиһаа үлүүнь, тэрэ тоодо арадай ажахыда 10.927,0 миллион түхэриг, социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта 40.990,3 миллион түхэриг һомологдоно. Гүрэнэй управлениин органуудые хангаха гаргашанууд 4931,1 миллион түхэриг, бусад гаргашанууд —703,8 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр тодорхойлогдобо.

Мүнгэ хэрэгсэлнүүдые иимээр шэглүүлэн һомололго хадаа РСФСР-эй Гүрэнэй бюджет үйлэдбэриин хүсэнүүдые саашадань хүгжөөхэ, ажалшадай ажабайдалай хэмжээ дээшэлүүлхэ ябадалда зорюулагдана гэжэ гэршэлнэ.

Ажахыда оруулагдаһан мүнгэнһөө промышленностиие финансировалгада 1072,5 миллион түхэриг, худөө ажахыда 3288,9 миллион түхэриг, гэр байрын-коммунальна ажахыда 4306,5 миллион түхэриг, харилгын ажахы ба транспортда 746,6 миллион түхэриг гаргашалагдаха байна. Арадай ажахые финансировалха талаар бюджедэй гаргашанууд үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада 728,3 миллион түхэригөөр ехэ болгогдоно.

Бюджедһээ мүнгэ һомолхоһоо гадна, предприятинуудай ба ажахын организацинуудай өөһэдынь мүнгэнһөө үшөө 8198,2 миллион түхэриг арадай ажахые финансировалгын эрьесэдэ оруулагдаха байһаниие хараадаа абаха шухала. Тиимэ болохолоороо, бүхы оролгонуудһаа республикын арадай ажахые финансировалха гаргашанууд 1953 ондо 19.125,2 миллион түхэриг болохо юм. Энэнь 1952 онойхидо орходоо 2077,0 миллион түхэригөөр ехэ болоно.

Энэ жэлдэ РСФСР-эй ажахын бүхы һалбаринуудта капитальна хүдэлмэринүүдэй үргэн программа бэелүүлэгдэжэ байна. Энэ зорилгодо 7807,0 миллион түхэриг, тэрэ тоодо бюджедэй мүнгэнһөө 5806,1 миллион түхэриг, предприятинуудай өөһэдынь ресурснуудһаа ба барилгын үнэ химдаруулһан мүнгэнһөө 2000,9 миллион түхэриг гаргашалагдаха байна.

Шэнэ фабрикануудые, заводуудые коммунальна предприятинуудые барихатай хамта, гэрнүүдэй, һургуулинуудай, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай, үхибүүдэй садуудай, яслинуудай, кинотеатрнуудай, культурно-ажаһуудалай бусад эмхи зургаануудай ехэ барилга хэгдэхээр хараалагдана.

РСФСР-эй министерствонүүдэй ба ведомствонүүдэй бүтээжэ байгаа гүрэнэй капитальна барилгын хэмжээн 1953 оной нэгэдэхи хахад жэлдэ 1952 оной нэгэдэхи хахад жэлэйхитэй сасуулхада, 14 процентээр ехэ болоо, тиихэдэ гэр байрын-барилгада министерствонүүдэй ба нютагай Соведүүдэй оруулһан капитальна вложенинүүд үнгэрһэн оной түрүүшын хахадтай сасуулхада 22 процентээр ургаба.

Социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта бюджедээр хараалагдаһан мүнгэнһөө гэгээрэлдэ 22.307,8 миллион түхэриг, элүүрые хамгаалгада ба физическэ культурада 13.179,2 миллион түхэриг, социальна страховани ба социальна хангалгада 5503,3 миллион түхэриг һомологдоно.

Һургуулинуудые хангаха һомололгонууд 12.084,0 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр хараалагдаа. Республиканууудай столицануудта, республиканска мэдэлэй городуудта, областной, хизаарнуудай ба промышленна томо центрнүүдтэ долоон жэлэй һуралсалһаа бүгэдэниитын дунда һуралсалда оролгые табанжэлэй эсэс хүрэтэр дүүргэхэ талаар Правительствын бэелүүлжэ байгаа хэмжээ-ябуулгануудые хараадаа абажа, эдэ һомололгонууд зохёогдоһон байна.

Дээдэ ба дунда тусхай һургуулинуудые хангалгада, мүн кадрнуудые бэлэдхэхэ, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ ябадалда 3133,7 миллион түхэриг һомологдоно.

1953—54 онуудай һуралсалай жэлдэ һургуулинуудай һурагшадай тоо 16667 мянган хүн болохо, тиихэдэ 5—10 классуудта үнгэрһэн һуралсалай жэлэйхидэ орходоо миллион шахуу олон хүн һуралсаха байна. Худөө нютагуудта дунда һуралсалые үргэдхэхэ шухала услови байгуулха зорилгоор һургуулиин интернадуудые хангаха гаргашануудта 434 миллион түхэриг бюджет соо хараалагдана. Тэдэ интернадуудта дунда һургуулинуудай 430 мянган һурагшад — 1952/53 онуудай һуралсалай жэлэйхидэ орходоо 93 мянган хүн олоор байралха юм.

Дээдэ ба дунда тусхай һургуулинуудта 833 мянган хүн һуралсаха байна. Энэ жэлдэ педагогическа дээдэ һургуулинуудай сеть нилээд үргэн болгогдохонь. Багшанарай институдуудай база дээрэ 12 дээдэ һургуулинууд байгуулагдажа байна. Педагогическа һургуулинуудта һурагшадай ниитэ тоо 470 мянган хүн болохо юм. Тэдэниие һургаха гаргашанууд 1290 миллион түхэриг болохо.

Врачуудые ба медицинскэ дунда персоналые бэлэдхэхэ, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ мүнгэн һомологдоно. Һуралсалай ерэхэ жэлдэ медицинскэ институдуудта, һургуулинуудта, врачуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдуудта 136 мянган хүн һуралсаха юм.

Худөө ажахыда кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ 601 миллион түхэриг гаргашалхаар хараалагдана.

Үхибүүдэй эмхи зургаануудые хангалгада зорюулагдаһан һомололго 2959,0 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр тодорхойлогдоо. Үхибүүдэй садуудта ба үхибүүдэй байшангуудта 700 мянга гаран үхибүүд хүмүүжүүлэгдэхэ байна.

Научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэридэ 468,4 миллион түхэриг хараалагдаба. Библиотекэнүүд, клубууд, культурын байшангууд ба культурно-гэгээрэлэй бусад эмхи зургаануудые хангаха һомололго 1157,9 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр проектировалэгдээ. Худөөгэй библиотекэнүүдэй сеть 1953 оной январиин 1-дэ 13154 байһанаа 1954 оной январиин 1-дэ 18760 байхаар, худөөгэй клубуудай сеть 24191 байһан, 25551 байхаар үргэдхэгдэхэ байна.

Кинотеатрнуудай сеть тэрэшэлэн үргэдхэгдэхэ байна. Республика дотор профессиональна союзуудай мэдэлдэ байһан установконуудһаа гадна, бүхы дээрээ 26730 киноустановко хүдэлмэрилхэ юм. Шэнэ кинотеатрнуудые барилгада, тэдээндэ хэрэгтэй түхеэрэлгэ худалдан абалгада бюджедһээ 85,0 миллион түхэриг һомологдоно.

Элүүрые хамгаалгада ба физическэ культурада зорюулагдаһан, РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедэй гаргашанууд үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо 1192,9 миллион түхэригөөр ургана. Эмнэлгэ-һэргылэлгын эмхи зургаануудта 9025,5 миллион түхэриг, үхибүүдэй профилактическа эмхи зургаануудта — 1341,3 миллион түхэриг, санитарна хэмжээ-ябуулгануудта —756,6 миллион түхэриг һомологдоно. Эдэ мүнгэ хэрэгсэлнүүд больницануудай, диспансернүүдэй, нарайлалгын байшангуудай, санаторинуудай, үхибүүдэй эмхи зургаануудай сетиие бүрин хангаха, мүн городской ба худөөгэй больницануудта койконуудай тооие 28,4 мянгаар, үхибүүдэй яслинуудта һууринуудай тооие —12,2 мянгаар үлүү олон болгохо ябадал хангаха байна.

Больницануудта, поликлиникэнүүдтэ ба медицинскэ бусад эмхи зургаануудта зорюулан СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин баталан абаһан нэмэлтэ һомололгонууд бюджет соо харуулагдана. Үбшэн хүнүүдэй эдеэ хоолой гаргашануудай нормо дээшэлүүлгэдэ 303,1 миллион түхэриг, эмүүдые худалдан абалгада — 128,[illegible] миллион түхэриг, больницануудтахи дотор хубсаһанда — 183,1 миллион түхэриг, ажахын инвентарьда —159,5 миллион түхэриг, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай капитальна заһабарилгада — 77,[illegible] миллион түхэриг нэмэжэ оруулагдаа. Эдэ бүгэдэ хүн зониие медицинскэ ба санитарна талаар хангалга һайжаруулха арга олгохо байна.

Социальна страховани ба социальна хангалгада зорюулагдаһан һомололго үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада тэрэшэлэн ехэ болгогдоно.

Республикын гүрэнэй аппарадые саашадань һайжаруулха талаар хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгэтэй дашарамдуулан, гүрэнэй управлениин органуудые хангаха гаргашанууд 126,3 миллион түхэригөөр хороогдоно.

Министерствонүүд, ведомствонүүд, нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд гүрэнэй управлениин органуудай хүдэлмэриие бүхы хэмжээгээр һайжаруулха, тэдэниие хангаха гаргашануудые хороохо ябадал туйлаха шухала байна.

Хизаарнуудай, областьнуудай ба автономно республиканууудай бюджедүүд

1953 ондо хизаарнуудай, областьнуудай ба автономно республиканууудай бюджедүүдэй ниитэ хэмжээн 43.399,6 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр, үнгэрһэн жэлэйхиһээ 1948,0 миллион түхэриг үлүү байхаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведээр проектировалэгдэбэ.

Хизаарнуудай, областьнуудай, республиканска мэдэлэй городуудай ба автономно республиканууудай бюджедүүд иимэ хэмжээтэйгээр (мянган түхэригөөр) баталамжада табигдана:

Алтайска хизаар	769334
Краснодарска хизаар	1061880
Сочи город	56747
Красноярск город	105703
Красноярска хизаар	712784
Приморско хизаар	433093
Ставропольско хизаар	589569
Хабаровска хизаар	837007
Амурска область	284983
Архангельска область	497053
Астраханска область	283846
Брянска область	473644
Великолукска область	285824
Владимирска область	475444
Вологодско область	525465
Воронежско область	899743
Горький город	334219
Горьковско область	768260
Грозненско область	249030
Ивановска область	550753
Иркутска область	546729
Калининградска область	278507
Калининска область	622478
Калужска область	375946
Кемеровскэ область	722176
Кировскэ область	711145
Костромской область	367235
Крымскэ область	410327
Севастополь город	114512
Куйбышев город	263245
Куйбышевска область	457409
Курганска область	340391
Курска область	725061
Ленинград город	1977837
Ленинградска область	521848
Молотов город	201327
Молотовско область	754853
Москва город	3716066
Московско область	1865257
Мурманска область	259032
Новгородско область	328552
Новосибирск город	261729
Новосибирскэ область	445957
Омск город	158529
Омско область	389702
Орловско область	458391
Пензенскэ область	484161
Псковско область	267511
Ростов-на-Дону город	218653
Ростовско область	783589
Рязанска область	592970
Саратов город	208190
Саратовска область	587912
Сахалинска область	464199
Свердловск город	304994
Свердловско область	1022991
Смоленскэ область	486621
Сталинград город	213946
Сталинградска область	494005
Тамбовко область	509218
Томско область	300136
Тувинска автономно область	128209
Тульска область	506856
Тюменскэ область	477447
Ульяновска область	376802
Челябинск город	205846
Челябинска область	654374
Читинскэ область	372986
Чкаловско область	593240
Ярославска область	535826
Татарска АССР	996992
тэрэ тоодо Казань город	192133
Башкирска АССР	990823
тэрэ тоодо Уфа город	90924
Дагестанска АССР	423824
Бурят-Монголой АССР	268430
Кабардинска АССР	168559
Коми АССР	251676
Марийска АССР	249731
Мордовско АССР	350416
Хойто-Осетинскэ АССР	216163
Удмуртска АССР	456767
Чувашска АССР	349031
Якутска АССР	417745

Хизаарнуудай, областьнуудай ба автономно республиканууудай бюджедүүд жэлһээ жэлдэ ехэ болоно. Дайнай урда тээхи үетэй сасуулхада эдэ бюджедүүдэй хэмжээн 2 дахинһаа үлүүгээр — 1940 ондо 18462,6 миллион түхэриг байһанаа 1953 ондо 43399,6 миллион түхэриг хүрэтэр ургаба.

1951 ба 1952 онуудта хизаарнуудай, областьнуудай ба автономно республиканууудай бюджедүүд амжалтатайгаар бэелүүлэгдээ. Гэбэшье, нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ олохон комитедүүд нютагай ажахын резервнүүдые бүрин хараадаа абажа, ашаглаһан байгааһаа, өөһэдынгөө бюджедүүдые бүри һайнаар бэелүүлжэ шадаха байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Жэшээлхэдэ, Ставропольско хизаарай 1952 ба 1953 онуудай бюджедые зохёохо үедэ хизаарай гүйсэдком промышленностьһаа, гэр байрын-коммунальна ажахыһаа, эд хэрэглэгшэдэй кооперациһаа орodог хэдэн зүйлэй доходуудые хараадаа абаагүй байба. Зарим областьнуудай бюджедүүдтэшье доходууд дутуугаар хараада абтаа.

Брянска, Орловско ба Тамбовскэ областьнуудта доходуудай саг соогоо оролго хангагдаагүй, Красноярска хизаарта бюджетнэ зөөри гаргашалгада ехэ хазагайралга гаргагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Автономно республиканууудай Министрнүүдэй Соведүүд ба нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд предприятинуудай ажахын-финансова хүдэлмэри эмхидхэхэ асуудалнуудта анхаралаа горьтойгоор хандуулха, доходуудай бүрин орохын, өөһэдынгөө мэдэлдэ байһан эмхи зургаануудай, предприятинуудай ба организацинуудай зүгһөө мүнгэ зүбөөр ба ашаг ехэтэйгээр хэрэглэдэг байхын тула бүхы шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Хизаарнуудай, областьнуудай ба автономно республиканууудай бюджедүүдэй ниитэ хэмжээнэй табанайнь хоёр хуби районно ба сельскэ бюджедүүд болоно. Районно ба сельскэ бюджедүүдэй хэмжээн дайнай урда тээхи 1940 ондо 6,8 миллиард түхэриг байһанаа, 1952 ондо 15,9 миллиард түхэриг болобо. Социально-культурна эмхи зургаануудта эдэ бюджедүүдэй гаргашанууды нь үнгэрһэн жэлдэ 12,8 миллиард түхэриг болоһон байна, тиихэдэ 1940 ондо энэ хэрэгтэ 5,1 миллиард түхэриг гаргашалагдаһан юм. Районно ба сельскэ бюджедүүдээр 1952 ондо 109086 һургуулинууд, 15674 библиотекэнүүд, худөөгэй 42127 клубууд ба уншалгын байшангууд, больницанууд, нарай-

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

РСФСР-эй 1953 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба РСФСР-эй 1951 ба 1952 онуудай Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай

РСФСР-эй финансын Министр депутат И. И. ФАДЕЕВЭЙ элидхэл

(Түгэсхэл)

лалгын байшангууд, 150935 койкотой эмнэлгын бусад эмхи зургаанууд, 144096 һууритай үхибүүдэй яслинууд ба бусад олон эмхи зургаанууд финансировалагдаһан байна.

Ажахын ба культурна байгуулалтада районно болон сельскэ бюджедүүдэй ехэ удхашанартай байбашье, зарим хизаарнуудай гүйсэдкомууд, областьнуудай гүйсэдкомууд ба автономно республиканүүдай Министрнүүдэй Соведүүд тэдээндэ анхаралаа багаар хандуулна. Тиимэһээ хэдэн олон газарнуудта хүдөөгэй бюджедүүд саг соогоо баталагданагүй, хүдөөгэй эмхи зургаануудые таһаралтагүйгөөр финансировалга зарим ушарта хангагданагүй. Жэшээлхэдэ, Свердловско областьдо ба Башкирска АССР-тэ 1952 ондо бюджедүүдые ниитэ дээрэнь хангалтатайгаар бэелүүлһэн болобошье, хүдөөгэй бюджедүүдэй гаргашанууд ехэ дутуугаар дүүргэгдээ.

Хүдөөгэй хүн зоной шухала эрилтэнүүдые хангаха уялгатай эмхи зургаануудые финансировалгада районно ба сельскэ бюджедүүдэй үүргын ургаһан ябадал эдэ бюджедүүдые зохёохо ба дүүргэхэ хэрэгые улам эршэтэйгээр хүтэлбэрилхэ гэжэ нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые уялгална.

Предприяти, организаци болон эмхи зургаануудай финансово-ажахын ажал-ябуулгые саашадань һайжаруулхын түлөө

Нүхэд депутадууд! РСФСР-эй арадай ажахын түсэбые болон 1953 оной Гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар дүүргэлгэ хадаа арадай ажахын бүхы һалбаринуудай ажалын ба финансова ажал-ябуулгые саашадань һайжаруулха эрилтэ табина.

Республиканска болон нютагай промышленность болбол үйлэдбэриингөө түсэбүүдые, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба продукциингаа өөрын үные химдаруулха даалгабаринуудые дүүргэдэг, мүн жэлһээ жэлдэ социалистическэ нөөсэлые дээшэлүүлдэг байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ республикын промышленность үйлэдбэриингөө түсэбые 102 процент дүүргэһэн, 1951 онойхитой сасуулбал предприятинуүд дээрэ ажалай бүтээсэ 7 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн, продукциин өөрынь үнэ 6 шахуу процентээр химдаруулагдаһан байна. Энэ оной түрүүшын хахад соо промышленность хадаа үйлэдбэриингөө түсэбые 100,3 процентээр дүүргэһэн, 1952 оной түрүүшын хахадайхида ходоо ажалай бүтээсэ 6 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн ба продукциин өөрын үные химдаруулга 4 шахуу процент болоһон байха юм.

Ажалай бүтээсэ болон продукциин өөрынь үнэ хадаа гүрэн түрын айхабтар ехэ удхашанартай ба промышленностиин бүхы хүдэлмэриин шанарые тодорхойлдог гол шухала показатель мүн гэжэ мэдээжэ. «Үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудай өөрын үнын химдаралга ба ажалай бүтээсын ургалта хадаа советскэ арадай материальна ажана байдалые һайжаруулгада шиидхэхы удхашанартай,—гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сесси дээрэ нүхэр Маленков хэлэһэн байна.—Манай предприятинуудта ажалай бүтээсын ехэ байха бүри, өөрын үнын бага байха бүри, бүхы продуктнууд ба эд бараанай сэнгүүд бага байха, арадай ажабайдалай хэмжээн бүри дээшэлхэ байна».

Нүхэр Маленковой эдэ заабаринууд манай республиканска болон нютагай промышленностьда онсо ехэ удхашанартай байна. Ажалай бүтээсын бага байһан дээрэһээ үйлэдбэриингөө түсэбүүдые болон өөрын үные химдаруулха талаар даалгабаряа дүүргэдэггүй предприятинууд, энээнһээ байтагай бүхэли һалбаринууд үшөө манайда бии байһаар.

1952 ондо РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын республиканска предприятинууд валовой продукци бүтээн гаргаха түсэбөө оройдоо 94,8 процентээр дүүргэһэн байна, тэрэ тоодо улаан хирпиисээр—92,8 процент, селикатна хирпиисээр — 82,1 процентээр дүүргээ. Үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүд заводууд дээрэ бэлэг болзор соогоо ашаглалгада оруулагдадаггүй, түхеэрэлгэ зэбсэгүүд гүйсэд бэшээр хэрэглэгдэдэг, үбэлэй условидо хүдэлмэрилэлгэдэ бэлэдхэл муугаар эмхидхэгдэһэн байгаа. «Россиликаткирпич» трестын предприятинууд дээрэ прессэнүүд хүдэлмэриингөө сагай 16,7 процентыень миин байһан, экскаваторнуудай хүдэлэнгүй байлгань 13,1 процент болоһон байна. Барилгын материалнуудай промышленность үйлэдбэриингөө түсэбые дүүргээгүй ба өөрын үные дээшэлүүлһэн дээрэһээ түсэбөөр хараалагдаһан 22,3 миллион түхэриг ашаг олзын оронд 3,2 миллион түхэригэй гарза хэһэн байна.

Нёдондо жэлдэ республиканска мэдэлэй нютагай промышленностиин предприятинууд валовой продукци бүтээн гаргаха түсэбөө 102,6 процент дүүргээ, тиихэ зуураа түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор 73 гол зүйлэй продукци гаргаха байһан аад, үйлэдбэриингөө программые миил 43 зүйлэй хэрэгсэлнүүдээр дүүргэһэн байха юм. Нютагай промышленностиин олохон заводууд муу шанартай продукци үшөөл гаргажа байһаар. Гансахан фарфорофаянсова промышленностиин Главна управлениин предприятинууд дээрэ муу сортын продукци гаргаһанһаань боложо, 6,1 миллион түхэригэй гээлтэ хоролто болоһон байна. Нютагай промышленностиин заводууд дээрэ ашаггүй гаргаша хоролто ехээр гарадаг, сметнэ журамые эбдэхэ, цеховой болон ниитэ-заводской гаргашануудые үлүүдхэхэ ябадал үзэгдэдэг байна. 1952 ондо республиканска мэдэлэй нютагай промышленностиин предприятинууд дээрэ цеховой гаргашанууд 6,5 миллион түхэригөөр, тиихэдэ ниитэ-үйлэдбэриин гаргашанууд 15,1 миллион түхэригөөр үлүүдхэгдэһэн байха юм. Энээнһээ боложо республиканска мэдэлэй нютагай промышленностиин предприятинууд продукциин өөрын үные химдаруулха талаар даалгабаринуудаа дүүргээгүй, нөөсэлгэ хэхэ түсэбөө 15,9 миллион түхэригөөр дутуу дүүргэһэн, тиигэжэ бюджедтэ горьтойхон мүнгэн зөөри дутуу үгэһэн байна.

Мүн хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин олохон предприятинууд арадай ажахын түсэбүүдээ дүүргэжэ шадаагүй. Эдэ һалбаринуудай предприятинууд дээрэ хэрэгтэ хэрэггүй ехэхэн гаргашанууд баһал гаргагдадаг байна. Имагтал гансахан архи нэрэдэг промышленность үнгэрэгшэ жэлдэ 25 миллион түхэригһөө ехэ иимэ гаргашануудые хэһэн байна, энэнь өөрын үнэдэ муугаар нүлөөлөө.

Хүнгэн промышленностиин хэдэ хэдэн предприятинууд нэгэ жэгдээр хүдэлмэрилнэгүй. Рязанска областиин Спасска арһанай завод дээрэ бүхы 1952 оной турша соо һарадаа гаргагдаха продукциин хахадынь шахууе һарын гурбадахи арбан хоногто бүтээн гаргагдадаг байгаа. Тиигэжэ завод хадаа үйлэдбэриингөө программые дүүргээгүй, өөрын үные 7,7 процентээр дээшэлүүлһэн байха юм. Хүнгэн промышленностиин бусад хэдэ хэдэн предприятинууд дээрэ өөрын үные дээшэлүүлгэ хадаа түхеэрэлгые муугаар ашаглаһанһаа болоо. Жэшээлэн хэлэхэдэ, иимэ предприятинуудай тоодо Ростовско, Горьковско оймһоной фабриканууд, Новосибирскэ трикотажна фабрика оролсоно.

Дотоодын резервнүүдые элсүүлхэ хэрэгтэ өөрын үные зүбөөр түсэблэлгэ ехэхэн удхашанартай. Гэбэшье, энэ хэрэгтэ олохон дутагдалнууд үзэгдэнэ. Министерствонуудэй главна управлениинууд хэдэ хэдэн ушарта түүхэй эд болон материалнуудые гаргашалха дээшэлүүлэгдэһэн нормонуудые тогтоодог, эрхим сортын продукци бүтээн гаргаха даалгабаринуудые бага болгодог, цеховой болон ниитэ-заводской гаргашануудай сметэнүүдтэ мүнгэн зөөриин үлүү гаргалгые хараалдаг байна. Жэшээнь, РСФСР-эй Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин министерствын трикотажна промышленностиин Главна управлени оймһоной зүйлнүүдэй 1952 оной өөрын үные түсэблэхэ зуураа, түүхэй эдэй гаргашануудые ехэдхэһэн байгаа. Туйлагдаһан хэмжээндэ орходоо ээрэгдэһэн ниткын гаргаша ямаршье үндэһэгүйгөөр 10 процентһээ ехээр дээшэлүүлэгдээ һэн. Текстильно-галантерейнэ промышленностиин предприятинуудта зарим хэрэгсэлнүүдые нэгэдэхи сортоор бүтээн гаргалга үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо бага хэмжээгээр хараалагдаһан байгаа. Энэ хадаа нөөсэлгые багадхаһан, бюджедтэ оруулагдаха түлэбэринүүдые доошолуулһан байна.

Министерствонууд болон тэдэнэй главна управлениинууд гарзатайгаар хүдэлмэрилдэг предприятинуудай тоое ба тэдэнэй гарзануудай хэмжэеэ бага болгохын тулада таарамжатай хэмжээнүүдые абанагүй. 1952 оной түсэбтэ министерствонуудэй зүгһөө олон тоото предприятинуудта гарзануудые хараалһан баримта хадаа энээн тухай гэршэлнэ, жэшээнь, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин республиканска 82 предприятинуудаар, нютагай ба түлишын промышленностиин 35 предприятинуудаар, ой модоной ба саарһанай промышленностиин 33 предприятинуудаар, барилгын материалнуудай промышленностиин 26 предприятинуудаар хараалагдаһан байгаа. Эдэ предприятинуудай гарза һайнаар хүдэлмэрилдэг ондоо предприятинуудай ашаар бүглэгдэдэг байгаа. Иимэ ябадал хадаа ажахын тоосооной үндэһэ һуурине һуладхадаг, Гүрэнэй бюджедэй доходуудай ургалтада муугаар нүлөөлдэг байгаа бшуу.

Зөөри арьбалха талаар коммунальна ажахыда ехэхэн резервнүүд бии. 1951 онойхитой сасуулбал, коммунальна электростанцинууд электроэнерги үйлэдбэрилгэээ үнгэрэгшэ жэлдэ 7 процентээр ехэдхээ. Тиихэ зуураа, тэдэнэр электроэнергиин сеть руу үгтэһэн электроэнергиин 13 процент шахуунь гээлтэ хоролтодо оруулаа. Брянска областиин коммунальна электросетиин электроэнергиин гээлтэ хоролтонь 22 процент, тиихэдэ Калужска областиин коммунальна станцинууд дээрэ 25 процент болоһон байна.

Коммунальна водопроводоор уһа үгэлгын түсэб Республика соо бүхы дээрээ үнгэрэгшэ жэлдэ үлүүлэн дүүргэгдэһэн байгаа. Тиибэшье 71 городой водопроводууд уһа үгэлгынгөө даалгабаринуудые дүүргээгүй, мүн тэрэшэлэн үйлэдбэридэ хэрэггүй ехэхэн гаргашануудые гаргаһан байна, энэнь арад зониие уһаар хангалгада түбэг ушаруулһан ба тэрээнэй өөрынь үные ехэ болгоһон байха юм.

Барилгын организацинуудта үнэ сэн доошолуулхын түлөө, арьбалалтын гурим журам сахихын түлөө тэмсэл гүйсэд ябуулагданагүй. Гражданска байрын барилгын министерствын барилгын трестнүүд 1952 ондо түсэбөөр хараалагдаһан ёһоор барилгын үнэ сэнгые 3,0 процентээр химдаруулха ёһотой байһан аад, харин 5,6 процентээр хүндэрүүлжэ, энээн дээрэһээ олзын орондо гарза хэһэн байба.

Гражданска байрын барилгын министерствын Курска областиин трест ажал хэрэгээ хангалтагүйгөөр эмхидхэһэн дээрэһээ үнгэрэгшэ жэлдэ барилгынгаа түсэб дүүргээгүй, хүдэлмэриингөө сметнэ үнэ сэнгые 664 мянган түхэригөөр дээшэлүүлжэ, 1 миллион гаран түхэригэй гарза хэһэн байха юм. Энэ трест мүнөөшье жэлдэ муугаар хүдэлмэрилнэ. Түрүүшын хахад жэлэй барилгын-монтажна хүдэлмэринүүдэй түсэбые миин 67,9 процентээр дүүргэһэн, барилгын үнэ сэнгые 8,4 процентээр хүндэрүүлһэн ба энээн дээрэһээ 974 мянган түхэригэй шэнэ гарза хэһэн байна.

Гражданска байрын барилгын министерство гээгдэнги трестнүүдэйнгээ хүдэлмэриие һайжаруулха талаар эрид хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

РСФСР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын зарим совхозууд болон бусад организацинууд арьбалалгын ёһо эрилтэнүүдые сахинагүй. Башкирска АССР-эй зарим совхозуудта 1954 ондо үлүү гаргаша хэгдэһэн дээрэһээ газартаряалангай болон мүн малажалай бүхы зүйлэй продукциин үнэ сэн дээшэлһэн байна. Чкаловска областиин совхозуудта мүнгэнэй болон материальна зөөри үлүү гаргашалагдаһан юм. Тус министерствын Барилгын управлениин модо бэлэдхэлэй конторонууд финансова журамые эбдэдэг байба. Гансахан Ставропольско модо бэлэдхэлэй конторо хуули бусаар 5,8 миллион түхэриг үлүү гаргашалһан байха юм.

РСФСР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство болбол өөрынгөө мэдэлэй совхозууд болон бусад предприятинуудай финансово-ажахын ажал-ябуулгые һайжаруулха ба гүрэнэй мүнгэ зөөри зүбөөр, гамтайгаар гаргашалга хангаха ёһотой.

Предприятинууд болон ажахын организацинуудай хүдэлмэридэ ондоошье ехэхэн дутагдалнууд бии юм. Олон тоото предприятинууд мэдэлдэнь үгтэһэн өөһэдынгөө эрьесын мүнгэ зөөринүүдые бүтэн бүрин байлгадаггүй байна. РСФСР-эй Ой модоной ба саарһанай промышленностиин министерство ба Гражданска байрын барилгын министерствын системэдэ иимэ предприятинууд илангаяа олон.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет тэдэнэй мэдэлэй предприятинууд болон организацинуудай өөһэдынь эрьесын мүнгэ зөөриин дутагдалые гүйсүүлхэ зорилготойгоор үнгэрэгшэ жэлдэ эдэ министерствонуудтэ финансова туһаламжа үзүүлһэн юм.

Тэдэндэ иимэ туһаламжын үзүүлэгдэһэн байбашье, Ой модоной ба саарһанай промышленностиин министерство болон Гражданска байрын барилгын министерство 1953 оной түрүүшын хахадташье өөрынгөө мэдэлэй олон тоото предприятинууд дээрэ өөһэдынь эрьесынь мүнгэ зөөрине бүтэн бүрин байлгажа шадаагүй байна.

Предприятинууд дээрэ өөһэдынгөө эрьесын мүнгэ зөөринүүдые ашаглалга һайжаруулха талаар министерствонууд болон ведомствонууд шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Гүрэнэй бюджедэй доходууд соо худалдаа наймаанай организацинуудай түлэбэринүүд ехэхэн һуури эзэлнэ. Манай Республика соо розничьо товарай эрьесэ кварталһаа кварталда ургажа байна. 1953 оной II кварталда ниитын хэрэглэмжын эд товарай үнэ сэн химдаруулагдаһан, тэрээнэй үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлэгдэһэн ба рыночнэ фондынуудые дээшэлүүлхэ талаар бусад хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэһэн дээрэһээ 1952 оной II кварталтай жэшэбэл арад зондо 23 процент үлүү ехэ эд .товар худалдагдаһан байха юм. Тэрээнтэй хамта товарнуудай ассортимент хэлбэришэгүйгөөр үргэдхэгдэжэ, шанарынь һайжаруулагдажа байхаһаа гадна, эд хэрэглэгшэдые хангалга улам һайжаржа байна.

Тиигэбэшье худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэридэ, мүн тэрэшэлэн РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министерствын ажал-ябуулгада ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүд байһаар гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Арад зоной хэрэглэмжэнүүд, тэдэнэй урган байгаа эрилтэнүүд үшөөл гүйсэд шэнжэлэгдэнэгүй. Худалдаа наймаанай олон тоото организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд эд товар үгэгшэдтэ шанга эрилтэнүүдые табидаггүй, тэдэнэй үйлэдбэрилэн гаргажа байгаа продукциин шанарые һайжаруулхын түлөө тэмсэл ябуулдаггүй байха юм.

Худалдаа наймаанай олохон организацинууд арьбалалтын ёһо гурим сахиха, хэрэгтэ хэрэггүй гаргашануудтай тэмсэхэ, эрьесын гаргашануудые доошолуулгын талаар тэдэндэ үгтэһэн даалгабаринуудые дүүргэхэ ябадалда бодото анхаралаа табинагүй. Эдэ шалтагаанаар РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министерствын организацинууд үнгэрэгшэ жэлдэ олзо зөөри нөөсэлхэ түсэбөө 358,8 миллион түхэригөөр дутуу дүүргэжэ, олзонуудһаа гүрэнэй бюджедтэ оруулагдаха ёһотой мүнгэеэ 162,5 миллион түхэриг дутуу үгэһэн байна.

РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министерство, нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхы комитедүүд худалдаа наймаа эмхидхэлгэдэ гарадаг дутуу дундануудые зайсуулха, товарай эрьесын түсэб дүүргэхэ ба Гүрэнэй бюджедэй урда уялгануудаа дүүргэлгын талаар худалдаа наймаанай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табидаг болохо ёһотой.

Арад зондо хэрэгтэй товар үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын тула Парти ба Правительство бүхы хэмжээнүүдые абажа байна. СССР-эй Правительство ниитын хэрэглэмжын эд товарнуудые үйлэдбэрилгын талаар мүнөө жэлдэ 32 миллиард түхэригэй нэмэлтэ даалгабари үгэһэн байха юм. Эдэ товарнуудые үйлэдбэрилгэдэ РСФСР-эй нютагай ба кооперативна промышленность ехэхэн һуури эзэлнэ. Правительствын энэ даалгабариие дүүргэхын түлөө манай Республикын промышленностьда бүхы арга боломжонууд бии юм. Бии байгаа резервнүүдээ дүүрэнээр ашаглахань лэ шухала байна.

Тиихэтэйгээ хамта зарим районуудта нютагай түүхэй эдээр товар үйлэдбэрилхэ ба тэдэнэй шанарые һайжаруулха ябадалда ёһото анхарал хандуулагданагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энээн дээрэһээ, жэшээнь, Челябинска областиин 38 райгорпромкомбинадуудай 17 комбинадынь үнгэрэгшэ жэлдэ үйлэдбэриингөө программые дүүргээгүй, тиигэжэ арад зон 4,6 миллион түхэригэй элдэб зүйлэй товарнуудые дутуу абаһан байна. Мүнөө жэлэй түрүүшын хахадта тэдэнэй 16 комбинат түсэбөө дүүргэбэгүй. Иркутска областьдохи байдал энээнһээ һайн бэшэ, эндэхи олзоборилгын кооперациин 150 артельнүүдэй 46 артелиинь энэ жэлэй хоёрдохи кварталда үйлэдбэриингөө түсэб дүүргээгүй байна.

Зарим районуудта арад зоной ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдые хангаха мастерскойнууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Молотовско областьдо 1952 ондо мебель, гутал болон хубсаһа заһабарилгын түсэб дүүргэгдээгүй байгаа. Ивановска, Тюменскэ областьнуудта, мүн Башкирска АССР-тэ арад зоной ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдые хангадаг олзоборилгын кооперациин мастерскойнуудай тоо олошорхоһоо байтагай, үсөөрһэн байна.

Ниитын хэрэглэмжын эд бараагаар арад зоной эрилтэнүүдые үлэмжэ дүүрэнээр хангаха ба бюджедэй доходуудые дүүргэхын түлөө нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхы комитедүүд нютагай болон кооперативна промышленностиин үндэр шанартай продукци гаргалгые дээшэлүүлхэ ба арад зоной ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангадаг предприятинуудай хүдэлмэридэ анхаралаа үлэмжэ ехээр хандуулдаг болохо ёһотой.

Нүхэд депутадууд! Министерствонууд, ведомствонууд, нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхы комитедүүдэй зорилгонь хадаа гансахан доходуудай саг соогоо, дүүрэнээр оролгые хангаха ябадал болохо бэшэ юм. Мүн үгтэһэн мүнгэ зөөринээ арад зоной нэгэшье сагаан дэмы газарта үхүүлхэгүйгөөр, бодолтойгоор, гамтайгаар гаргашалжа шадаха хэрэгтэй гэжэ Парти һургана.

Танда мэдээсэһэн ёһоор, Республикын Гүрэнэй бюджедэй мүнгэ зөөриин гол хубинь социальнокультурна хэмжээ-ябуулгануудта зорюулагдана. Тиимэдэ эдэ мүнгэ зөөринүүдые зүб һайнаар ашаглалга хангаха тон шухала.

Гэгээрэлэй ба элүүрые хамгаалгын органуудай зүгһөө хиналта хэгдэдэггүй дээрэһээнь гэгээрэлэй ба элүүрые хамгаалгын зарим эмхи зургаануудта гүрэнэй мүнгэ зөөри буруугаар гаргашалагдадаг, зарим ушарнуудта үлүү гарза хэгдэдэг байха юм. 1952 ондо гэгээрэлэй эмхи зургаануудай талаар 39 миллион түхэригэй, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай талаар 36 миллион түхэригэй буруу гаргаша хэһэн ябадалнуудые финансова органууд элирүүлһэн байна.

РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерство, РСФСР-эй Элүүрые хамгаалгын министерство болон нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхы комитедүүдэй зорилгонь хадаа бюджедһээ табигдаһан мүнгэ зөөри зүбөөр ба гамтайгаар гаргашалан ашаглаха ябадал хангаха хэрэг болоно.

Гүрэнэй захиргаанай органуудта үлүү мүнгэ гаргашалга ба финансова журам эбдэлгэтэй тэмсэлые али болохоор шангадхаха хэрэгтэй. Манай Республика соо арьбалалгын ёһо гуримай эрилтэнүүдые сахидаггүй хүтэлбэрилэгшэтэй эмхи зургаанууд болон предприятинууд үшөөл бии. Тусхайлан хэлэбэл, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд дээрэ гурим эбдэхэ ябадалнууд үшөөл олон байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ зарим предприятинуудай цехүүдтэ штадһаа гадуур олон тоото административно-захиргаанай хүдэлмэрилэгшэд байлгагдадаг ба энээндэ хуули бусаар гүрэнэй мүнгэ зөөри гаргашалагдадаг байба. 1952 ондо хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин предприятинууд 6,6 миллион түхэриг үлүү гаргашалһан байгаа.

Мүн тэрэшэлэн зарим хизаарнууд болон областьнуудай, тусхайлан хэлэбэл, Горьковско ба Калужска областьнуудай бюджетнэ эмхи зургаанууд болон ажахын организацинуудта штадһаа гадуур хүдэлмэрилэгшэдые байлгаха, мүнгэ үлүү ехээр гаргашалха ябадалнууд ба штатна болон сметнэ журамые эбдэһэн бусад ябадалнууд баһал гараһан байгаа.

Арьбалалгын ёһо гурим нариин һайнаар сахихын түлөө ведомствынгээ доторой финансова хиналтын ажал-ябуулгые шангадхаха гэһэн эрилтэнүүд министерствонууд, ведомствонууд болон нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхы комитедүүдэй урда табигдана. Ведомствын доторой хиналтын хүдэлмэриин гол дутагдалынь хадаа муу шанартай шалгалтанууд мүн байха юм. Ведомствын ревизорнуудай өөһэдынгөө шалгаһан эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайн гэжэ олоод байхадань, хойноһоонь Финансын министерствын ба Гүрэнэй хиналтын министерствын шалгалтанууд зүбхэн тэдэ эмхи зургаанuудта финансова журам эбдэһэн ябадалнуудые элирүүлдэг ушарнууд үсөөн бэшэ.

Ажахын түсэбүүдые дүүргэхын, доторой резервнүүдые элсүүлхын, арьбалалгын ёһо гурим сахихын түлөө тэмсэлдэ финансова органууд ехэхэн үүргэ дүүргэдэг байна. Тиибэшье, Республикын финансова органууд урдаа табигдаһан зорилгонуудые үшөөл хангалтагүйгөөр дүүргэнэ гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй.

Зарим финансова органууд арадай ажахын һалбаринууд болон предприятинуудай экономикые һайнаар шэнжэлдэггүй, тэдэнэй хүдэлмэриие гүйсэд шалгадаггүй, бухгалтерска тоосоонууд болон балансынуудые шэнжэлгэдэ ёһото анхарал хандуулдаггүй байха юм. Иимэ финансова органуудай тоодо Великолукска ба Ульяновска облфинотделнүүд ба Марийска АССР-эй Финансын министерство оролсоно. 1952 оной жэлэй тоосоонуудые хаража үзэхэдөө эдэ финансова органууд нютагай ажахын организацинуудай ажал-ябуулгада гараһан ехэхэн дутагдалнуудые элирүүлээгүй байшоо.

Финансова органууд болбол ажахын түсэбүүдые дүүргэлгэ ба арьбалалгын ёһо гурим сахилгын талаар, мүн тэрэшэлэн бүхы предприятинууд болон организацинуудай финансова уялгануудаа саг соонь дүүрэнээр дүүргэхэ ба гүрэнэй мүнгэ зөөри зүбөөр, гамтайгаар гаргашалха ябадалые хинаха хиналтаяа шангадхаха ёһотой.

Нүхэд, депутадууд! Танда мэдээсэгдэһэн Гүрэнэй бюджет болбол РСФСР-эй арадуудай ажабайдалай интересүүдтэ дүүрэнээр харюулха байна.

Бюджедые дүүргэхын түлөө Республикын гүрэнэй аппарадай, предприятинуудай болон ажахын организацинуудай хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха, мүнөө байгаа резервнүүдээ элсүүлхэ, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта арьбалалгын ёһо гурим наринаар сахилга хангаха шухала.

РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедые амжалтатайгаар дүүргэлгэ болбол арад зоной ажабайдалай хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ зорилгоор промышленность ба хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар Советскэ Союзай Коммунистическэ парти ба Правительствын табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ туһалха байна.

Манай ороной хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенци эдэ зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр шиидхэжэ, Парти ба Правительствын хүтэлбэри доро манай социалистическэ Эхэ ороной бүхы арадуудай ажана һайн байдалай саашадаа тон ехээр хүгжэлтые хангажа шадаха байһаниинь дамжаггүй! **(Үни удаан саг соо альгаташалга болобо).**

Советскэ Правительствын ба Германска Демократическа Республикын правительственна делегациин хоорондо хэгдэһэн хэлсээнүүдэй дүнгүүд тушаа гадаадын мэдээсэлнүүд

Олохон оронуудай үргэн олониитэ Советскэ Правительствын ба Германска Демократическа Республикын правительственна делегациин хоорондо хэгдэһэн хэлсээнүүдэй дүнгүүдые, августын 22-то СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. М. Маленковой хэлэһэн үгые сэдьхэлээ ханалтайгаар угтан абаба. Хэблэлэй олон органууд московско хэлсээнэй ашаар абтаһан политическэ ба экономическа шиидхэбэринүүдые дайнай хойто тээхи үеын эгээн орёо хүндэ проблемэнүүдэй нэгэн болохо германска проблемые эбэй ёһоор шиидхэлгэдэ шэглүүлэгдэһэн, амгалан хүгжэлтын замда батаар орохо, өөрынгөө национальна һанал эрмэлзэлгые бэелүүлхэдэнь немецкэ арадта туһалха гэһэн тон шухала хэмжээ-ябуулганууд мүн гэжэ сэгнэнэ.

Немецкэ арад советско-германска хэлсээнүүдэй дүнгүүдые ехэ баяртайгаар угтаба. Германиин олохон газетэнүүд хэлсээнүүд тухай бүхы материалнуудые бүрин толилно, эдэ документнүүд тушаа арад олониитын хэлэһэн үгэнүүдые тунхаглана.

«Эб найрамдалай, ажалай ба демократиин Германиин түлөө» гэһэн гаршагтай түрүү бэшэг соогоо, «Нейес Дейчланд» газетэ Советскэ правительствын ба Германска Демократическа Республикын правительственна делегациин хоорондо хэгдэһэн хэлсээнүүд эб найрамдалай ба Германиин нэгэдэлэй хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай юм гэжэ заана.

«Германска Демократическа Республикын правительственна делегациин туйлаһандал адли бүхы немецкэ арадта шухала иимэ асари ехэ амжалтануудые хилын саанахи хэлсээнэй һүүлээр делегациин асарһан иимэ жэшээ германска түүхэдэ хэзээдэшье байгаагүй юм—гэжэ газетэ бэшэнэ.—Үнэн зүрхэнэй хани барисаанай ба харилсан ойлгол-солгын оршон байдалда болоһон хэлсээнүүдэй үедэ Германида хамаатай шиидхэхы асуудалнуудаар бүрин зүбшөөл туйлагдаа. Энэ хадаа Германитай эбэй договор баталха, манай эхэ ороной национальна нэгэдэл һэргээхэ гэһэн манай арадта тон шухала асуудалнууд болоно».

Советско-германска коммюникейн ба протоколой зарим пунктнуудые тодорхойгоор шэнжэлһэнэй һүүлээр, «Нейес Дейчланд» иигэжэ бэшэнэ: «Манай экономикые саашадань хүгжөөхэ ба хүн зоной ажабайдал һайжаруулха хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор, Советскэ правительство эдэ бүхы һайн һанаата шиидхэбэринүүдые абаба».

Немецкэ сүлөөтэ профсоюзуудай орган «Трибюне» газетэ хадаа «Советскэ правительствын хани барисаанай эгээн ехэ гэршэ мүн» гэжэ советско-германска хэлсээнүүдэй документнүүдые шэнжэлнэ. «Форвертс» газетэ «Москвадахи германо-советскэ хэлсээнүүдэй элитэ ехэ дүнгүүд» гэһэн гаршагтайгаар эдэ документнүүдые тунхаглаба.

Дайнай хойшолонгуудтай холбоотой Германиин финансово-экономическа уялгануудые хүнгэдхэхэ гэһэн Советскэ правительствын шиидхэбэринүүд германска бүхы хүн зондо үргэнөөр дэмжэгдэбэ.

«Монтаг-Морген» гэжэ баруун берлинскэ газетэ мэдээсэл толилбо. 1954 оной январиин 1-һээ хойшо Советскэ Союз, мүн Польша ГДР-һээ репарацинуудые абалгаһаа арсахань гэжэ тэрээн соонь заагдана. 2,7 миллиард үнэ сэнтэй советскэ акционернэ обществонуудай предприятинуудые дамжуулан үгэлгэ тухай, эзэмдэлгын гаргашануудые багадхаха тухай тэрэшэлэн хэлэгдэнэ. СССР ГДР-дэ 590 миллион түхэригэй товарнуудые нэмэжэ үгэхэнь, 485 миллион түхэригэй кредит олгохонь гэжэ газетэ түгэсхэлдөө заана.

Германска асуудал тушаа СССР-эй Правительствын шиидхэбэринүүд «тэрэнэй экономикые бэхижүүлхэһээ гадна, нэгэдэлыень һэргээхэ, польско арадай хүсэдэг ёһоор нэгэдэмэл демократическа германска гүрэниие байгуулха шухала условинуудые бии болгохо хэрэгтэнь германска арадта ехээр туһалха байна» гэжэ Польско правительствын мэдүүлгэ соо заагдана.

Милитаризмын, агрессиин ба дайнай зам Германида национальна хүмэрилгэ болоно гэжэ түүхэ заана, Аденауэрэй милитаристска ба реваншистска бүлэг иимэ замда мүнөө түлхинэ гэжэ хэблэлдэ онсо тэмдэглэгдэнэ.

Энээнтэй дашарамдуулан, «Трибуна Люду» гэжэ польско газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Аденауэртэ түшэглэн, англо-саксонско империалистнууд Баруун Германиие милитаризмын, ревизионизмын ба реваншизмын гуламта, антипольско ба антисоветскэ дайсан харша аашануудай гуламта, шэнэ дайнай гуламта улам түргөөр болгогдожо байна. Энэ зорилгоор тэдэнэр Германиин хахаран хубаарилгые хэбээрнь байлгана, улам ехэдхэнэ».

Германска асуудалаар Советскэ Союзай амгалан политикые арадууд халуунаар һайшаана. «Советскэ Союз—бүхы немецкэ арадай эрхим хани» гэһэн гаршагтай түрүү бэшэг соогоо «Руде право» гэжэ чехословацка газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Үнэн зүрхэнэй харилсан ойлголсолгын оршон байдалда Москвада болоһон хэлсээнүүдэй дүнгүүд түүхэтэ событи гээшэ. Германска Демократическа Республикада бүхы талын дэмжэлгэ ба туһаламжа үзүүлхэдээ, Советскэ Союз бүхы Германиин эб найрамдалай хүсэнүүдэй түшэг тулгууриие бэхижүүлнэ».

«Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай аша туһада» гэһэн гаршагтай түрүү бэшэг соогоо, «Отечествен фронт» гэжэ болгарска газетэ, тусгаарлабал, иигэжэ бэшэнэ:

«Германиин национальна нэгэдэлые һэргээхэ, демократическа ба эб найрамдал хүсэгшэ гүрэниие байгуулха хэрэгтэ Германска Демократическа Республика түүхэтэ үүргэ дүүргэнэ. Москвадахи хэлсээнүүдэй дүнгүүд Германска Демократическа Республикые улам ехээр бэхижүүлхэ, тэрэнэй хүн зоной материальна ажана байдалые дээшэлүүлхэ, тэрэниие Германиин нэгэдэл эрид батаар хамгаалагшань болгохо байна».

Германска милитаризмһаа боложо урдада хохидолдо ороһон арадууд московско хэлсээнүүдэй ашаар абтаһан шиидхэбэринүүдые эб найрамдалай, аюулгүй байдалай найдабари мүн гэжэ харана.

Хэлсээнүүдэй дүнгүүдтэ зорюулагдаһан түрүү бэшэгээ «Сабад неп» гэжэ венгерскэ газетэ «Эб найрамдал тээшэ зориһон илалтата зам» гэжэ гаршаглаба. Москвада болоһон хэлсээнүүдэй ашаар туйлагдаһан хэлсээн, ГДР-дэ Советскэ Союзай үзүүлһэн һайн һайхан туһаламжа хадаа эб найрамдалай ба демократиин, национальна нэгэдэлэй замда Германиин оролгодо бүрин шэглүүлэгдэнэ» гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Аденауэр гэгшээр толгойлогдоһон баруун германска реваншистнуудай аашанууд тухай һануулха зуураа, «Юманите» газетэ иигэжэ бэшэнэ: манай ороной интересүүд тухай зааханшье һанаагаа зободог байгаа һаа французска правительствын хэхэ ёһотой байһан юумые эдэ условинуудта Советскэ правительство хэнэ...

Боннско ба парижска договорнууд Аденауэрэй һанаашалдаг крестово походто французуудые татан оруулгада хүргэхэ юм. Харин, СССР-эй дурадхалнуудые абалга дэлхэйн шэнэ саг үе нээжэ болохо байна».

«Германска асуудалые эбэй ёһоор шиидхэлгэдэ туһалха шухала хэмжээ-ябуулганууд» гэһэн гаршагтай редакционно статья соогоо Хитадай «Гунженьжибао» газетэ хадаа московско хэлсээнүүд Европодохи эб найрамдал, советскэ ба немецкэ арадуудай хоорондохи хани барисаа саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо шухала удхашанартай юм гэжэ заана.

«Германска асуудалые шиидхэлгэ, Германида милитаризмын һэргээгдэхэ аюулые зайсуулга,—гэжэ газетэ бэшэнэ,—Германиин ба Европын бүхы оронуудай арадуудай һанал эрмэлзэлгэ мүн гээшэ. Германска проблемые европейскэ ба уласхоорондын аюулгүй байдалтай нэгэдхэн холбожо, эб найрамдал хүсэгшэ арадууд шэнэ дайнай аюулһаа зайсахын түлөө амжалтатайгаар тэмсэнэ, тэдэнэр Германитай эбэй договор баталхые, единэ, бэеэ даанхай, демократическа, эб найрамдал хүсэгшэ Германи байгуулхые эринэ.

Буржуазна хэблэл, тусгаарлабал, Баруун Германиин зонхилхы нюурнуудай хэблэл хэлсээнэй дүнгүүдые арад олониитэһээ нюун далдалхые һэдэнэ. Тэдэнэр хэлсээнүүдэй бодото удхые хазагайруулха, мүн демократическа амгалан үндэһэ һуури дээрэ германска асуудалые шиидхэлгэдэ, Европодо болон бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгтэ тэдэнэй угаа ехэ удхашанартай байһые багадхаха гэжэ оролдоно. Олониитые хууран мэхэлхые али болохоор һэдэжэ, атлантическа блогой оронуудай хархис хэблэл хадаа Москвада болоһон хэлсээнүүдэй ашаар абтаһан шиидхэбэринүүдэй имагтал пропагандистска зорилготой, тусгаарлабал Баруун Германидахи һунгалтын дүнгүүдтэ нүлөөлхэ зорилготой байһан хэбэртэйгээр харуулхые оролдоно.

Гэбэшье, буржуазна хэблэл германска асуудалаар баруун гүрэнүүдэй хараа бодолой һула байһаниие нюужа шадахагүй байна.

Августын 22-то Г. М. Маленковой хэлэһэн үгэдэ зорюулагдаһан тайлбари соогоо «Уолл-Стрит Джорнэл» гэжэ нью-йоркско газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Германиин түлөө тэмсэлэй удхашанарые Маленковһоо һайнаар харуулха аргагүй байна. Манай шиидэнгибэшэ байһанай, зүбөөр хэлэбэл, тогтууригүй политикын хэмжээн хадаа энэ политикые шүүмжэлэн үгэ хэлэхын тула Маленковой олоһон шалтагаан болобо».

Советскэ правительство 33 предприятиие ГДР-дэ түлөөһэгүйгөөр үгэхые шиидэбэ, мүн германска репарационно түлэбэринүүдые абалга зогсоохые шиидэбэ гэжэ тэмдэглээд, газетэ хадаа ГДР-эй арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ, тэрэнэй арадай материальна ажана байдалые һайжаруулха хэрэгтэ туһалха зорилготой эдэ шиидхэбэринүүдые сэгнэжэ үзэхэ ябадалһаа зайсаба.

Советскэ Союзай «агрессивнэ хэрэг» тухай империалистическэ пропагандын үнөөхил хэдэг хардалгые дабтаха зуураа, газетэ хадаа США-гэй политика Германиин хахаран хубаарилга гүнзэгырүүлнэ гэжэ мэдэрхэ баатай болоо.

«Манай германска политикадахи тон һула нэгэ газарта сохилто хэхэдээ Кремль мэхэ гаргаба. Манай политика Германиие хубаагдаһан хэбээрэнь байлгаха идей дээрэ үндэһэлэгдэнхэй байһаниинь тодорхой юм. Манай хэһэн гү, али хэхээр байһан бүхы юумэ энээн дээрэ үндэһэлэгдэнэ. Официальна мэдүүлгэнүүдые хэхэдээ, бидэнэр Германи нэгэн сэлмэг үдэртэ нэгэдүүлэгдэхэ юм гэһэн найдабаряа элишэлнэбди. Гэбэшье, ябуулгануудые хэхэдээ, бидэнэр энээндэ зүришэнэбди, немецүүд өөһэдөө энээн тухай мэдэхэ юм. Немецүүдтэ өөһэдтэнь иимэ ехэ удхашанартай ондоо ямаршье шалтагаание ородууд манда эсэргүү табижа шадаагүй».

Москвада баталагдаһан хэлсээе немецкэ арад зон ба бусад оронуудай түрүү олониитэ һайшаана гэжэ буржуазна хэблэл мэдэрхэ баатай болоо. Эдэ хэлсээнүүд германска асуудалые шиидхэлгэдэ туһална гэжэ тэдэнэр мэдэрхэ баатай болоо.

СССР-эй ба Германска Демократическа Республикын хоорондо хэгдэһэн хэлсээнүүдэй дүнгүүдые удхашанарые сэгнэжэ, «Франкфуртер Рундшау» гэжэ баруун германска газетэ августын 24-нэй номер соогоо иимэ тобшолол хэнэ: «Баруун ба Зүүн зүгэй хоорондо хэлсээнүүдэй эхилхэ саг ерэхэ юм. «Вестдейче Нейс Прессе» газетэ энэ эрилтэдэ нэгэдэнэ.

Рейтер агентствын вашингтонско корреспондентын мэдээсэлһээ харахада, Советскэ правительствын ба ГДР-эй правительственна делегациин хоорондо Москвада туйлагдаһан хэлсээн американска зонхилхы нюурнуудые алгаба. Тэдэнэр Германиин финансово-экономическа уялгануудые хүнгэдхэгшэ шиидхэбэринүүдэй удха тушаа хараа бодолоо тайлбарилхаяа арсана.

Американска хэблэл Советскэ Союзай ба Германска Демократическа Республикын правительственна делегациин хоорондо болоһон хэлсээнүүдэй дүнгүүдые үргэнөөр толилно.

ГДР-эй Арадай палатын онсо заседани

БЕРЛИН, августын 26. (ТАСС). Германска Демократическа Республикын Арадай палатын онсо заседани үсэгэлдэр Берлиндэ болобо. Москвада болоһон хэлсээнүүд тухай Германска Демократическа Республикын правительственна делегациин элидхэл зүблэхэ зүйлдэ табигдаба.

ГДР-эй Арадай палатын түрүүлэгшэ И. Дикман, тэрэнэй орлогшонор О. Гротеволь түрүүтэй ГДР-эй правительствын гэшүүд, демократическа партинуудай ба олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд Арадай палатын президиумдэ һууба.

Советскэ Союзай ба арадай демократиин оронуудай дипломатическа миссинүүдэй түлөөлэгшэд дипломатическа ложонуудта һуури эзэлбэ.

Эхилэлгын богони үгэ хэлэһэнэйнгээ һүүлээр, Арадай палатын түрүүлэгшэ Дикман ГДР-эй премьер-министр Отто Гротевольдо үгэ үгэбэ. Трибуна дээрэ тэрэнэй гарахадань, депутадууд нэрьемэ альгаташалгаар угтаа.

Арадай палатын депутадууд Москвада ГДР-эй правительственна делегациин хэһэн хэлсээнүүд тухай О. Гротеволиин элидхэлые угаа ехэ анхаралтайгаар сонособо, нэрьемэ альгаташалгаар угтаба.

Тэрэнэй һүүлээр Арадай палатын заседани дээрэ ГДР-эй премьер-министрын орлогшонор О. Нушке, д-р Л. Больц, д-р Г. Лох гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Арадай палата хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлнэ.

ГДР-эй Арадай палатын мэдүүлгэ

БЕРЛИН, августын 26. (ТАСС). Мүнөөдэр ГДР-эй Арадай палатын түгэсхэлэй заседани дээрэ палатын мэдүүлгэ абтаа, тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Германска Демократическа Республикын Арадай палата хадаа СССР-эй правительствын уряалаар 1953 оной августын 20—22-го Москвада байжа, тэндэ Германска Демократическа Республикада экономическа ехэ туһаламжа үзүүлхэ тухай СССР-эй правительствотай хэлсээ баталһан, Советскэ Союзай ба Германска Демократическа Республикын хоорондохи харилсаануудые бэхижүүлхэ тухай шиидхэхы хэлсээнүүдые, мүн ниитэгерманска асуудалнууд тушаа хэлсээнүүдые хэһэн премьер-министр Отто Гротеволиин ба правительственна делегациин бусад гэшүүдэй элидхэлые ехэ баяртайгаар ба ханалтайгаар угтан абаба.

Германска нацын гол асуудалнуудаар СССР-эй правительствын ба Германска Демократическа Республикын правительствын хараа бодолынь нэгэн байна гэжэ Арадай палата ехэ ханалтайгаар дахин тэмдэглэнэ. Германска наца Германиин хахаран хубаарилгые үгы хэхэ гэжэ оролдоно. Тэрэ хадаа бэеэ даанхай, единэ, демократическа, эб найрамдалда дуратай Германиие хүсэнэ, тиимэ Германитай эбэй договор баталхые хүсэнэ. Энэ зорилгоор, һаяын сагта эбэй конференци зарлагдаха ёһотой. Тиихэдээ, эбэй договорые бэлэдхэхэ бүхы шатануудта, мүн эбэй конференцидэ Германиин түлөөлэгшэдэй хабаадалга хангагдаха ёһотой. Немецүүдэй хоорондо хэлсээ хэжэ, саашадаа Ниитэгерманска Саг зуурын правительство дары байгуулагдаха ёһотой. Ниитэгерманска сүлөөтэ һунгалтануудые бэлэдхэхэ ба үнгэргэхэ ябадал Ниитэгерманска Саг зуурын энэ правительствын гол зорилгонуудай нэгэниинь болохо ёһотой, һунгалтануудай үедэ бусадай хамаархалгүйгөөр арад өөрөө капиталистическэ томо бүхы монополинуудые (картельнүүд гэхэ мэтые) үгы болгожо, единэ демократическа, эб найрамдалда дуратай Германиин гүрэнэй, общественнэ ба экономическа байгуулалта тухай асуудал шиидхэхэ байна.

Боннско ба парижска договорнуудай туһаламжатайгаар Баруун Германиие агрессивнэ Хойто-атлантическа пактын системэдэ оруулхые хүсэдэг Аденауэрэй реваншистска политика энээндэ эсэргүүсэнэ. Аденауэрэй политика Баруун Германида шэнэ шэнэ гасалан зоболон хододоо асарна, Германиие американска протекторат болгоно, мүн фашистско-милитаристска диктатура тогтоожо, Баруун Германида дайнай шэнэ гуламта байгуулгада шэглүүлэгдэнэ.

СССР-эй правительствын 1953 оной августын 15-най ното, Германска Демократическа Республикын Правительственна делегациин хэлсээнүүдэй дүнгүүд Германида, илангаяа Германска Демократическа Республикада сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Энэнь, тусгаарлабал, иимэ баримтануудаар харуулагдана гэбэл:

а) 1954 оной январиин 1-һээ хойшо Советскэ Союзда германска репарационно түлэбэринүүдые бүрин зогсоолго;

б) репарациин түлэбэреэр СССР-эй эзэмдэлгэдэ ороһон советскэ акционернэ обществонуудай үлэһэн 33 предприятинуудые ямаршье түлэбэригүйгөөр үгэлгэ;

в) Советскэ Союзда дайнай хойто тээхи гүрэнэй бүхы үринүүдые түлэхэ ябадалһаа Германиие сүлөөлгэ;

г) оккупационно гаргашануудай хэмжээе Германска Демократическа Республикын, мүн баруун германска федеральна республикын жэл бүриин гүрэнэй бюджедэй 5 процентһээ дээшэ бэшэ хэмжээтэйгээр тогтоохо гэһэн дурадхал, мүн энэ дурадхалые Германска Демократическа Республика тушаа 1954 оной январиин 1-һээ хойшо бэелүүлгэ;

д) ехэ хэмжээнэй эдеэ хоол ба түүхэй эдүүдые нэмэжэ үгэлгэ.

Политическэ ба экономическа энэ ехэ дэмжэлгэ хадаа ажабайдалайнгаа хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө, эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэл улам шангадхаха гэжэ манай арадые уялгана.

Германска Демократическа Республикын Арадай палата хадаа дэмжэлгэ үзүүлхээр бэлэн байһанаа бүхы Германида Советскэ Союзай правительствын харуулһанайнь түлөө өөрынгөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан мэдүүлнэ. Тэрэ хадаа Польшодо Германиин түлэхэ репарациһаа арсаһанайнь түлөө Польско Арадай Республикын правительствода үнэн зүрхэнэйнгөө баясхалан хүргэнэ. Арадай палата болбол мүнөө Германска Демократическа Республикада эд товарнуудые нэмэжэ үгэһэнэйнь түлөө эб найрамдалай бүхэдэлхэйн лагериин бусад бүхы оронуудта тэрэшэлэн баясхалан хүргэнэ.

СССР-эй правительство Германидахи эб найрамдалда дуратай ба демократическа хүсэнүүдтэ этигэһэн этигэлээр нэбтэрһэн агууехэ амгалан политикаяа, Германи тушаа политикаяа хэлбэришэгүйгөөр ябуулжа үргэлжэлһөөр гэжэ московско хэлсээнүүд дахин харуулна. Советскэ гадаадын политикын тэдэ лэ принципүүд Германска Демократическа Республикын арадай ажахыда ехэ туһаламжа үзүүлһэн ябадалаар тэрэшэлэн гэршэлэгдэнэ. Энэ туһаламжа хадаа товарнуудые үгэлгэ ехэ болгоһон, Германска Демократическа Республикада кредит олгоһон ябадалда харагдана. Энээнэй ашаар, хүн зоной ажабайдалай хэмжээн саашадаа ехээр дээшэлхэ байна. Советскэ Союзтай ба эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн лагериин бусад гүрэнүүдтэй хани барисаатай байха политика, тэгшэ эрхын ба бэе бэедээ туһалалсалгын үндэһэ һуури дээрэ Германиин бүхы хүршэнэртэй, дэлхэйн бүхы арадуудтай эгээн ехэ хани барисаата харилсаа бии болгохо гэһэн эрмэлзэлгын ба хэлсээнэй политика, амгалан байгуулалтын ба хүн зоной экономическа байдалые саг үргэлжэ һайжаруулхын тула Германска Демократическа Республикын ябуулдаг политика бүхы немецкэ арадта шухала хэрэгтэй юм гэжэ немец бүхэн дахин харана. Тиихэдэ, Аденауэрэй политика Гитлерэй политикын үргэлжэлэл болоно, тэрэ хадаа Германиие бузар шэнэ хүмэрилгэдэ хүргэхэ аюул болоно. Тиимэһээ, сентябриин 6-да болохо һунгалтын үедэ Аденауэрые унагааха, тэрэнэй политикые буруушааха, мүн амгалан ба демократическа үндэһэ һуури дээрэ Германиин нэгэдэлэй бүхы асуудалнуудаар, мүн Германитай эбэй договор түргэнөөр баталха зам олохо талаар ниитэгерманска хэлсээ туйлаха зорилго Баруун Германиин үмэнэ мүнөө табигдана.

1952 оной сентябриин 19-дэ боннско парламентда Арадай палатын делегациин дамжуулан үгэһэн дурадхалайнгаа хойноһоо, Германска Демократическа Республикын Арадай палата хадаа бүгэдэниитын сүлөөтэ германска һунгалтануудые дары бэлэдхэжэ эхилхэ. Ниитэгерманска Саг зуурын правительствые баруун германска федеральна республикын парламенттай хамтадаа бии болгохоор бэлэн байһан тухайгаа мэдүүлнэ.

Энэ хадаа угаа олон ушарта гэндэһэн, шуһаяа адхаруулһан, нюдэнэйнгөө нёлбоһо урдуулһан манай арадые шэнэ бузар алдуунуудһаа абарха, тэрэниие зол жаргалта ерээдүйдэ хүргэхэ гансахан зам мүн. Тиимэһээ, бидэнэр манай ехээр зобожо тулиһан арадай единэ, бэеэ даанхай, эб найрамдалда дуратай демократическа Германида ба эбэй договорто абаашаха замда мүнөө эсэстээ гарахынь тула бүхы хүсөөрөө ажаллаха гэжэ Зүүн ба Баруун зүгэй бүхы немецүүдые уряалнабди.

Германска Демократическа Республикын Арадай палата.

Берлин, 1953 оной августын 26.

Франциин демократическа хүсэнүүдэй илалта

ПАРИЖ, августын 25. (ТАСС). Конституционно эрхэ сүлөөнүүдые хамгаалхын түлөө тэмсэгшэ Фран... циин демокрадууд ба патриоду... шэнэ илалта туйлаба.

Удаан саг соо түрмэдэ байһа... ажалай Бүгэдэниитын конфедера... циин генеральна секретарь Ален Л... Леап, Французска коммунистичес... кэ партиин ЦК-гэй гэшүүн Люсье... Молино, «Юманите» газетын ха... рюусалгата редактор Андрэ Стиль... Франциин республиканска залу... шуулай союзай секретарь ги Дюкю... лоне, Франциин республиканск... залуушуулай Союзай национальн... бюрогой гэшүүн Поль Лоран гэ... шэд мүнөөдэр Парижска сүүдэ... мүрдэлгын палатын шиидхэбэрэ... сүлөөлэгдөө.

Франс Пресс агентствын дам... жуулһанай ёһоор, французска па... риодуудые саг зуура сүлөөлһэн т... хай парижска сүүдэй мүрдэлгы... палатын шиидхэбэри соо хэлэгдэн... «Гүрэнэй гадаадын аюулгүй ба... далда добтолбо» гэжэ гэмнэгдэ... эдэ патриодуудые сүлөөлхын түле... французска бүхы демокрадууд, мү... забастовко хэжэ байгаа ажалша... тэдээнтэй хамта тэмсэбэ.

Парижын демократическа бүл... гүүд прогрессивнэ табан ажа... ябуулагшадай сүлөөлгые франц... ска реакциин түсэбүүдэй бүр... һүрэһэн ябадал мүн гэжэ харан... Реакциин тэдэ түсэбүүд франц... ска арадай конституционно эр... сүлөөнүүдые хамгаалхын, Фра... циин национальна бэеэ дааһа... байдал һэргээхын түлөө тэмсэг... Коммунистическэ партиин ба бус... организацинуудай ажал-ябуула... дараха гэһэн зорилготой юм.

Ирандахи событинууд

ТЕГЕРАН, августын 25. (ТАСС). «Кайхан» газетын мэдээсэлһэ... ёһоор, августын 23-да Иранай ... лици ба сэрэгэй засагаархид ... гаран хүниие арестовалба. Мос... дык, тэрэнэй толгойлһон пра... тельствын гэшүүд, «Национальн... хүдэлөөн» гэжэ меджлисэй ф... циин гэшүүд, армиин ба полици... офицернүүд, мүн Мосаддыгай ... ла баригша хэдэн олон хүн... арестовалагдаа.

ТЕГЕРАН, августын 25. (ТАСС). Бригадна генерал Кемаль Хузи... провинциин генерал-губернатор... Мохаммед Али Роушан—Исфа... провинциин генерал-губернатор... тушаал гүйсэдхэгшөөр, «Дад» г... тын редактор Амиди Нури—п... тическэ асуудалнуудые эрхи... премьер-министрын орлогшоор, ... пропаганда ба хэблэлэй главна... равлениин начальнигаар томи... добо.

48 часай турша дотор иимэ ... нүүд: гадаадын хэрэгүүдэй мин... байһан Хосейн Фатеми, ажа... министр байһан Алеми, меджл... депутат Зирак-Заде, зам харил... най ба хэлхеэ холбооной мини... байһан Хакшенас, меджлисэй ... рүүлэгшын орлогшо байһан Р... ви, юстициин министрын орло... байһан Малек Исмаили, меджл... депутадууд Санджаби, Эгбаль, ... парвиз, Хатиби, Халиль Ма... Мохаммед Решад гэгшэд засаг... хидта бэеэ тушааха ёһотой г... сэрэгэй губернаторай эрилтэ ... густын 24-нэй үдэшэ радио... дамжуулагдаа.

ПАРИЖ, августын 25. (ТАСС). Франс Пресс агентствын кор... пондент Тегеранһаа иигэжэ ... жуулна:

Тегеранай гарнизониие ша... хахын тула провинциальна це... нүүдэй гарнизонуудһаа 16 бата... ерэбэ. Ябган сэрэгэй соединени... дэй ба бронетанкова сэрэг... тоогоор абажа үзэбэл, иимэ ... зэбсэгтэ хүсэнүүд ороной стол... да хэзээдэшье суглараагүй юм.

Иранай полицейскэ главна... равлениин начальник генерал ... шартусые алаба гэжэ гэмнэг... мүнөө хүрэтэр түрмэдэ ба... нюурнууд шэнэ правительствы... хиралтаар сүлөөлэгдөө гэжэ ... ранда мэдээжэ болоо.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПО...

Мүнөөдэр кин... театрнууд...

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — ... **в отпуске**» (12, 14 ч.), «**Их было** ... **ро**» (16, 18 ба 22 ч.).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта—«**Белый** ... (11 ба 13 ч.), «**Королевские п**... (15, 17 ба 21 ч.), «**Собор пари**... **богоматери**» (19 ба 23 ч.).

«ХРОНИКА» кинотеатрта — «... **инженера Кочина**» (13 ба 15 ч.), ... **листка балета**» (17, 20 ч. 30 м. ... часта), ураһайханай үнгэтэ ... «**Китайский цирк**» (19 ч.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства - 10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности— 4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров— 16.

Н—00611. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.